

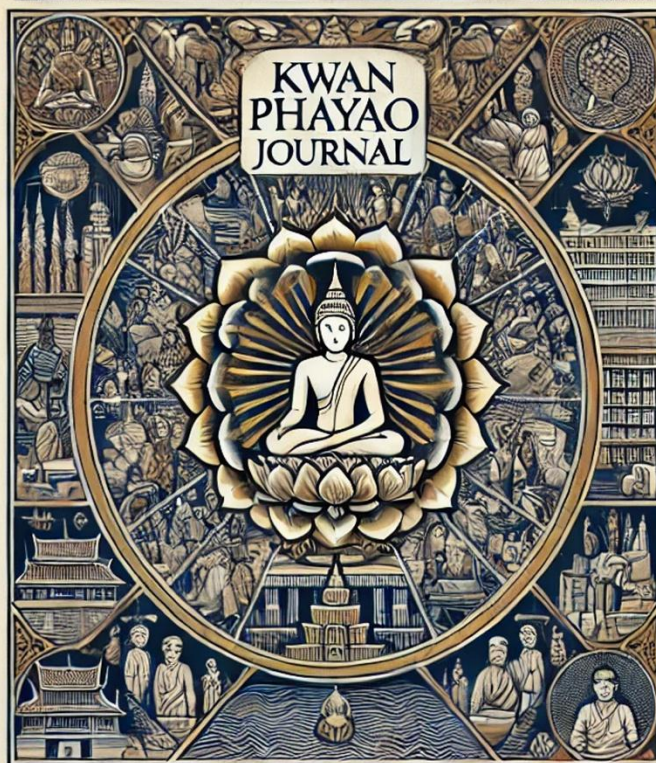
Journal of Kwan Phayao (jkp)

วารสารกวันพะเยา

ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 - มีนาคม - เมษายน 2568

Vol.2 No.2 - March - April 2025

ISSN : 3057-109X (Online)

KWAN PHAYAO JOURNAL

Religion, Philosophy & Culture, Local Traditions

Culture, Education & Political Science, Local Studies

Economic and Political, Law, Public Administration

Social, Anthropology & Interdisciplinary Studies

สถาบันพระยาวิชาการ เลขที่ 3 ซอย ประชาอุทิศ 59 แขวงบางมด เขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร 10140
Phayao Academic Institute No. 3, Soi Pracha Uthit 59, Bang Mot Subdistrict, Thung Khru District, Bangkok 10140
Tel : 08550340403

วารสารกวีานพะเยา

Journal of Kwan Phayao

Vol 2 No.2 (March - April 2025)

ISSN : 3057-109X (Online)

_ * ***** _

วัตถุประสงค์

วารสารกวีานพะเยา เป็นวารสารในกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า และเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่บทความวิจัย บทความวิชาการ บทความปริทัศน์ บทความหนังสือแก่นักวิชาการ นักวิจัย คณาจารย์ นักศึกษาทุกระดับ และผู้สนใจทั่วไป ในมิติทางด้านศาสนาและปรัชญา วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การศึกษา สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา รวมทั้งสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บทความที่ได้รับการพิจารณาให้ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) อย่างน้อย 2 ใน 3 ท่าน พิจารณาตีพิมพ์บทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร อย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร

ทัศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

กำหนดออกวารสารปีละ 6 ฉบับ เป็นราย 2 เดือน

ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม - กุมภาพันธ์ (เผยแพร่ฉบับเต็มทางเว็บไซต์ 28 กุมภาพันธ์)

ฉบับที่ 2 เดือน มีนาคม - เมษายน (เผยแพร่ฉบับเต็มทางเว็บไซต์ 30 เมษายน)

ฉบับที่ 3 เดือน พฤษภาคม - มิถุนายน (เผยแพร่ฉบับเต็มทางเว็บไซต์ 30 มิถุนายน)

ฉบับที่ 4 เดือน กรกฎาคม - สิงหาคม (เผยแพร่ฉบับเต็มทางเว็บไซต์ 30 สิงหาคม)

ฉบับที่ 5 เดือน กันยายน - ตุลาคม (เผยแพร่ฉบับเต็มทางเว็บไซต์ 30 ตุลาคม)

ฉบับที่ 6 เดือน พฤศจิกายน - ธันวาคม (เผยแพร่ฉบับเต็มทางเว็บไซต์ 30 ธันวาคม)

เจ้าของ

สถาบันพระยาวิชาการ เลขที่ 3 ซอย ประชาอุทิศ 59 แขวงบางมด เขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร
10140 ประเทศไทย Tel: +6650340403 Email: journal.kwanphayao@gmail.com

ที่ปรึกษา

ผศ. ดร.สมชาย ดำเนิน

สมาคมนักวิจัยแห่งประเทศไทย

E-mail: Somchai.dam@mcu.ac.th

บรรณาธิการ

ดร.สุทธินันท์ สุวรรณวิจิตร

มหาวิทยาลัยปทุมธานี

กองบรรณาธิการ

พระมหาบุญเลิศ อินทปญฺโญ, ศาสตราจารย์ ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน ดอกไธสง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร. ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์

มหาวิทยาลัยรังสิต

รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.ธโสธร ตู้อทองคำ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

รองศาสตราจารย์ ดร.ประภาส ปิ่นตบแต่ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร. วินิจ ผาเจริญ

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

รองศาสตราจารย์ ดร. สุเทพ สุวีรางกูร

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย ดำเนิน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีเสด็จ กองแกน

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประภาส แก้วเกตุพงษ์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูษิต ปุณรัตน์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรียงดาว ทวะชาติ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศรีเสด็จ กองแกน

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ดร.สมพงษ์ พิพัฒน์เอกสกุล

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

พระมหาจันทน์ ผมไผ่, ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระนัสชนะ ส่างช้าง, ดร.

นักวิชาการอิสระ

พระมหาฐิติวัธน์ หมั่นกิจ, ดร.

นักวิชาการอิสระ

พระครูสุทธิเมธาวัฒน์, ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

 ผู้ช่วยกองบรรณาธิการ

ดวงใจ บุญโยง

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

E-mail: duangjai.tak11@gmail.com

โทรศัพท์ : 085-0340403

ณัฐกานต์ บุญยืน

บริษัท อินโนนิตี จำกัด

E-mail: journal.kwanphayao@gmail.com

โทรศัพท์ : 089-6324192

พิชญ์ ศรีพรรณ

สถาบันพะเยาวิชาการ

E-mail: journal.kwanphayao@gmail.com

โทรศัพท์ : 089-2066062

 ฝ่ายประสานงานและจัดการ

ดวงใจ บุญโยง

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

E-mail: duangjai.tak11@gmail.com

โทรศัพท์ : 085-0340403

☞ ฝ่ายกฎหมาย

นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

☞ พิสูจน์อักษร

สมศักดิ์ พะปะเสน

โรงเรียนพระเทพบัณฑิตวิทยานุสรณ์ จังหวัดหนองคาย

☞ ออกแบบปก

นายสุริยาทิศ โพธิ์ประสิทธิ์

นักวิชาการอิสระ

☞ จัดรูปเล่ม

นายสมศักดิ์ พะปะเสน

โรงเรียนพระเทพบัณฑิตวิทยานุสรณ์ จังหวัดหนองคาย

☞ พิมพ์

ศูนย์เรียนรู้การผลิตและจัดการธุรกิจสิ่งพิมพ์ดิจิทัล มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

ในพระบรมราชูปถัมภ์ เลขที่ 1 หมู่ 20 ถนนพหลโยธิน ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง

จังหวัดปทุมธานี 13180 โทรศัพท์ 0 2529 0574 7, 0 2909 1633 www.vru.ac.th

บทบรรณาธิการ

วารสารกวีานพะเยา ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 ประจำปีพุทธศักราช 2568 มีจำนวนบทความทั้งหมด จำนวน 4 เรื่อง เป็นบทความวิจัย จำนวน 1 เรื่อง บทความวิชาการ จำนวน 3 เรื่อง วารสารกำลังพัฒนาปรับปรุงรูปแบบและประเด็นหลักเพื่อเป็นไปตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพวารสารในฐานข้อมูล TCI เพื่อรองรับการประเมินจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index-TCI) และเพื่อให้คุณภาพของบทความเป็นไปตามเงื่อนไข และกติกาสากล จึงเปิดโอกาสให้นักวิชาการ นักวิจัยและนักศึกษาระดับทุกระดับ ได้เผยแพร่บทความทางวิชาการ บทความวิจัย บทความปริทัศน์ และบทวิจารณ์หนังสือ ซึ่งกองบรรณาธิการได้ดำเนินการตามกระบวนการเชิงหลักการเผยแพร่บทความตามเกณฑ์สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาทุกประการ

กองบรรณาธิการวารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่ ขอขอบคุณผู้นิพนธ์บทความ ท่านสมาชิกและท่านผู้อ่านที่ให้ความสนใจและไว้วางใจวารสารของเราเป็นอย่างดี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความที่ได้เลือกสรรมาตีพิมพ์มีประโยชน์ต่อผู้อ่านทุกท่าน บรรณาธิการขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาอ่านและแนะนำการปรับแก้บทความวิจัยให้มีคุณภาพทางวิชาการยิ่งขึ้น

สุดท้ายนี้กองบรรณาธิการหวังอย่างยิ่งว่าเนื้อหาในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านบ้างตามสมควร หากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการขอน้อมรับไว้ด้วยความยินดียิ่ง

บรรณาธิการ

สารบัญ

บรรณาธิการ	(ก)
บทบรรณาธิการ	(ข)
สารบัญ	(ค)
การประเมินความฉลาดทางสุขภาวะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม	1-14
ASSESSMENT OF HEALTH AND WELL-BEING INTELLIGENCE OF UNDERGRADUATE STUDENT AT MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY, NAKHON PATHOM PROVINCE พระมหาธนากร ธนากรโร, กัญจิรา วิจิตรวัชรารักษ์, พระสุธีวัชรคุณ, ธนะชัย สามล, วนาสี พุ่มไพรวัลย์, กรรณิการ์ จันทะคัต และ เกษฎา ผาทอง	
บทบาทของความเป็นธรรมทางเพศในตลาดแรงงาน: อุปสรรคและแนวทางแก้ไข	15-23
THE ROLE OF GENDER EQUITY IN THE LABOR MARKET: CHALLENGES AND SOLUTIONS ลัญญา เคนาภูมิ	
การบริโภคนิยมกับการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนเมืองในยุคดิจิทัล	24-35
CONSUMERISM AND THE TRANSFORMATION OF URBAN LIFESTYLES IN THE DIGITAL AGE สุวัฒน์พงษ์ ร่มศรี	
ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อสังคมและชุมชนในพื้นที่เสี่ยง	36-45
THE IMPACT OF CLIMATE CHANGE ON SOCIETY AND COMMUNITIES IN VULNERABLE AREAS สาธิตา ตาลชัย	
คำแนะนำสำหรับผู้เขียน	46-69

การประเมินความฉลาดทางสุขภาวะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม*
ASSESSMENT OF HEALTH AND WELL-BEING INTELLIGENCE OF
UNDERGRADUATE STUDENT AT MAHAMAKUT BUDDHIST
UNIVERSITY, NAKHON PATHOM PROVINCE

พระมหาธนากร ธนากร¹, กัญจิรา วิจิตรวัชรารักษ์², พระสุธีวรชिरคุณ³,
ธนะชัย สามล⁴, วนาลี พุ่มไพรวัลย์⁵, กรรณิการ์ จันทะคัต⁶ และ เกษฎา ผาทอง⁷

PhramahaThanakorn Thanakaro¹, Kanjira Wijitwatcharak², Phrasutheevajirakhun³,
Thanachai Samol⁴, Wanalee Phumpraiwan⁵, Kannika Jantakat⁶ and Ketsada Phathong⁷

¹⁻⁷ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

¹⁻⁷ Mahamakut Buddhist University, Thailand

Corresponding author E-mail: kanjira9@gmail.com

วันที่รับบทความ : 23 เมษายน 2568; วันที่แก้ไขบทความ 30 เมษายน 2568; วันที่ตอบรับบทความ : 30 เมษายน 2568

Received 23 April 2025; Revised 30 April 2025; Accepted 30 April 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อประเมินความฉลาดทางสุขภาวะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม และ 2) เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ได้กำหนดประชากร ได้แก่ นักศึกษา (ระดับปริญญาตรี) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ทั้ง 4 คณะ ได้แก่ คณะศึกษาศาสตร์ คณะ

Citation:

* ญัฎพระมหาธนากร ธนากร, กัญจิรา วิจิตรวัชรารักษ์, พระสุธีวรชिरคุณ, ธนะชัย สามล, วนาลี พุ่มไพรวัลย์, กรรณิการ์ จันทะคัต และ เกษฎา ผาทอง. (2568). การประเมินความฉลาดทางสุขภาวะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม. วารสารกวันพะเยา, 2(2), 1-14.

PhramahaThanakorn Thanakaro, Kanjira Wijitwatcharak, Phrasutheevajirakhun, Thanachai Samol, Wanalee Phumpraiwan, Kannika Jantakat and Ketsada Phathong. (2025). Assessment of Health and Well-Being Intelligence of Undergraduate Student at Mahamakut Buddhist University, Nakhon Pathom Province. Journal of Kwan Phayao, 2(2), 1-14.;

Website: <https://so11.tci-thaijo.org/index.php/jkp>

สังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ และคณะศาสนาและปรัชญา จำนวน 246 รูป/คน ใช้ได้สูตรการคำนวณของ Taro Yamane เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ระดับความฉลาดทางสุขภาวะของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม พบว่า โดยภาพรวมระดับความฉลาดทางสุขภาวะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการประเมิน มีระดับความฉลาดทางสุขภาวะอยู่ในระดับมาก ด้านการเข้าถึง มีระดับความฉลาดทางสุขภาวะอยู่ในระดับมาก ด้านความรู้ความเข้าใจ มีระดับความฉลาดทางสุขภาวะอยู่ในระดับมาก ด้านการสื่อสาร มีระดับความฉลาดทางสุขภาวะอยู่ในระดับมาก และด้านการนำความรู้ไปใช้ มีระดับความฉลาดทางสุขภาวะอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การประเมินความฉลาด, สุขภาวะ, นักศึกษาระดับปริญญาตรี

Abstract

The objectives of this research are: 1) to assess the health literacy intelligence of undergraduate students at Mahamakut Buddhist University, Nakhon Pathom Province, and 2) to propose guidelines for improving the quality of life of undergraduate students at Mahamakut Buddhist University, Nakhon Pathom Province. This research is a quantitative study. The population includes 246 undergraduate students from the four faculties of Mahamakut Buddhist University: the Faculty of Education, Faculty of Social Sciences, Faculty of Humanities, and Faculty of Religion and Philosophy. The sample size was determined using Taro Yamane's formula. The data collection tool was a questionnaire, and the data were analyzed using frequency distribution, percentage, mean, and standard deviation.

The research findings revealed that the overall level of health literacy intelligence among undergraduate students at Mahamakut Buddhist University, Nakhon Pathom Province, was the highest. When analyzed by each aspect, the results showed that the level of health literacy intelligence was high in the

following areas: evaluation, access, knowledge and understanding, communication, and application of knowledge.

Keywords: Assessment of Intelligence, Well-being, Undergraduate Students

บทนำ

ความฉลาดทางสุขภาวะมีความสัมพันธ์กับผลลัพธ์สุขภาพโดยบุคคลที่มีระดับความฉลาดทางสุขภาพต่ำจะส่งผลต่อการใช้ข้อมูลข่าวสาร และการเข้ารับบริการสุขภาพในเรื่องการดูแลโรคภัยไข้เจ็บด้วยตนเอง การป้องกันโรค รวมทั้งมีแนวโน้มที่จะประสบปัญหาสุขภาพตั้งแต่อายุยังน้อย และมักจะมีสุขภาพแย่กว่าหรือป่วยหนักจนต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลมากกว่า ดังนั้น ความฉลาดทางสุขภาวะเป็นเสมือนกุญแจที่ไขไปสู่กระบวนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ (เบญจมาศ สุมิตรโมตรี, 2556) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความฉลาดทางสุขภาวะของเด็ก เยาวชน และนักศึกษา ที่มีพฤติกรรมบริโภคอาหารประเภทอาหารหวาน มัน เค็ม และอาหารที่ไม่ถูกสุขลักษณะในปริมาณมากอย่างต่อเนื่องเป็นประจำ ส่งผลร้ายต่อสุขภาพทำให้คุณภาพชีวิตลดลง และสูญเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลอย่างมหาศาล ฉะนั้น ควรตั้งดวงจรรยาของพฤติกรรมเสี่ยงที่จะส่งผลให้เกิดปัจจัยเสี่ยงที่เป็นสาเหตุก่อให้เกิดโรคอันจะนำไปสู่ “การล้มละลายทางสุขภาพ” ด้วยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบริโภคอาหารที่เหมาะสมและเพียงพอ เพื่อเสริมสร้างร่างกาย และปลอดโรคปลอดภัย (กองสุศึกษา, 2558)

มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีหน้าที่ผลิตบัณฑิตให้มีความรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมสร้างเสริมและพัฒนาให้นักศึกษามีทักษะในการค้นคว้าหาความรู้ เพื่อให้เป็นบุคลากรที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ควบคู่ไปกับความรู้ทางวิชาการ มุ่งปลูกฝังจิตสำนึก ปลูกฝังทัศนคติที่ถูกต้องรู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ มีคุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข แต่การที่นักศึกษาจะสามารถเรียนและใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุขนั้น จำเป็นจะต้องให้ความสำคัญกับการให้ความรู้ ทักษะการคิดและการแก้ปัญหาเป็นมีความสามารถในการดูแลสุขภาพตนเองครอบครัว และชุมชน ให้เกิดการเชื่อมโยงการบูรณาการอย่างมีคุณภาพที่ดีอันจะส่งผลให้มีความพร้อมในการเรียนหรือการทำกิจกรรมอื่น ๆ แต่ปัจจุบันนี้ พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัย มีสุขภาพภาวะที่ไม่เหมาะสมมากขึ้น ได้แก่ การรับประทานอาหารไม่เหมาะสม เช่น อาหารหวาน มัน เค็ม การขาดการออกกำลังกาย

ทานผักน้อยลง สูบบุหรี่ ดื่มสุราหรือเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ (จิระภา ขำพิสุทธิ์, 67-78 : 2561) ดังนั้น เราจึงต้องหาแนวทางในการพัฒนาความฉลาดทางสุขภาวะ และพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพเพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศ ในการวางแผนการพัฒนาความฉลาดทางสุขภาวะ และพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพ เพื่อให้นักศึกษามีสุขภาพ และคุณภาพชีวิตที่ดี อันจะส่งผลต่อประสิทธิภาพ และความสุขในการเรียนและการดำรงชีวิต

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เป็นมหาวิทยาลัยที่ดำเนินการโดยคณะสงฆ์เป็นสถาบันอุดมศึกษาในการกำกับดูแลของรัฐ มีวิสัยทัศน์ “ร่วมพัฒนาพลเมืองโลก ด้วยการผสานแก่นแท้ของพระพุทธศาสนาที่มั่นคง ให้ดำรงอยู่ในฐานะโครงสร้างพื้นฐานทางปัญญาของมนุษย์ในอนาคต” (มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2564) และนักศึกษาโดยส่วนใหญ่ยังอยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านจากวัยเด็กเข้าสู่ผู้ใหญ่ มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านกระบวนการคิด การตัดสินใจที่ซับซ้อนมากขึ้น มีความเข้าใจลักษณะที่เป็นนามธรรม กฎระเบียบแบบแผนต่าง ๆ ได้ดีขึ้น มีการเปลี่ยนแปลงจากสังคมในบ้านสู่สังคมนอกบ้าน ดังนั้น วัยรุ่นจึงเป็นวัยที่ต้องการการพัฒนาและเติมเต็มศักยภาพในทุก ๆ ด้านอย่างเต็มที่ซึ่งการเตรียมความพร้อมทางด้านสุขภาพเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง การเข้าใจธรรมชาติของการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในช่วงวัยรุ่น จะสามารถช่วยป้องกันไม่ให้อายุรุ่นเกิดปัญหาที่เสี่ยงต่อสุขภาพได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Manganello และ Shone ที่กล่าวว่า ความฉลาดทางสุขภาวะเป็นเรื่องสำคัญของวัยรุ่น เพราะเป็นวัยที่ต้องการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยการลงมือปฏิบัติ และตัดสินใจทำเรื่องต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยเฉพาะการจัดการสุขภาพของตนที่เป็นไปตามลักษณะนิสัยของตนเองและสังคมกลุ่มเพื่อน ซึ่งหากความรู้และทักษะที่จำเป็นในการตัดสินใจเกี่ยวกับสุขภาพเหล่านี้ถูกสร้างขึ้นอย่างเหมาะสมก็จะช่วยหล่อหลอมจนเป็นลักษณะนิสัย และพฤติกรรมในการดูแลส่งเสริมสุขภาพได้อย่างถูกต้องสามารถนำมาใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสมปลอดภัย (พรปวีณ์ แก้วนพรัตน์ อัจฉรา ประเสริฐสิน และอมราพร สุรการ, 382-389 : 2560)

จากที่มาและความสำคัญดังกล่าว จึงนำมาสู่การศึกษาเรื่อง การประเมินความฉลาดทางสุขภาวะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและดูแลความฉลาดทางสุขภาวะของนักศึกษา และเพื่อพัฒนาให้นักศึกษามีความสมบูรณ์พร้อมในด้านความฉลาดทางสุขภาวะ อันจะเป็นกำลังสำคัญของชาติที่มีในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินความฉลาดทางสุขภาวะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม

การทบทวนวรรณกรรม

1. ความหมายของความฉลาดทางสุขภาวะ (Health Literacy/Health Intelligence)

ความฉลาดทางสุขภาวะ (Health Literacy หรือ Health Intelligence) หมายถึงความสามารถในการเข้าถึง ทำความเข้าใจ และประเมินข้อมูลด้านสุขภาพเพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองอย่างเหมาะสม (Nutbeam, 2000) ซึ่งครอบคลุมทั้งมิติทางกาย จิต สังคม และปัญญา โดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษา การพัฒนาความฉลาดทางสุขภาวะจะส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพชีวิตของนักศึกษาและความสามารถในการดำเนินชีวิตในสังคมอย่างยั่งยืน (Sorensen et al., 2012)

2. ความสำคัญของความฉลาดทางสุขภาวะในนักศึกษามหาวิทยาลัย

นักศึกษาระดับปริญญาตรีเป็นกลุ่มวัยรุ่นตอนปลายหรือวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่อยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นผู้ใหญ่เต็มตัว มีแนวโน้มเผชิญกับความเครียดจากการเรียนและการวางแผนอนาคต ดังนั้น การมีความฉลาดทางสุขภาวะจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยส่งเสริมให้สามารถจัดการกับความเครียด ความวิตกกังวล และพฤติกรรมเสี่ยงต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม (Kickbusch et al., 2005) โดยเฉพาะในบริบทของมหาวิทยาลัยที่มีพื้นฐานทางพุทธศาสนา เช่น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ความฉลาดทางสุขภาวะยังควรครอบคลุมมิติทางจิตวิญญาณและศีลธรรมควบคู่กันด้วย (พินิจ หุตะจุฑะ, 2560)

3. แนวทางการประเมินความฉลาดทางสุขภาวะ

การประเมินความฉลาดทางสุขภาวะมีได้หลายแนวทาง เช่น การใช้แบบสอบถามประเมินตนเอง (Self-Assessment Questionnaire) ที่พัฒนาจากแนวคิดของ WHO (2009) หรือการใช้กรอบแนวคิดของ Nutbeam (2000) ที่แบ่งความฉลาดทางสุขภาวะออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ความฉลาดทางสุขภาวะขั้นพื้นฐาน (Functional Health Literacy) ขั้นโต้ตอบ

(Interactive) และขั้นวิจารณ์ญาณ (Critical) โดยในการศึกษาระดับอุดมศึกษา มักนิยมใช้แบบวัดที่มีความครอบคลุมหลายมิติเพื่อสะท้อนถึงภาวะสุขภาพองค์รวม

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาของ บัวเรียม (2563) พบว่า นักศึกษามีระดับความฉลาดทางสุขภาวะในระดับปานกลาง โดยมีปัจจัยที่ส่งผลได้แก่ ความรู้ด้านสุขภาพ พฤติกรรมการใช้สื่อ และการสนับสนุนจากครอบครัว ขณะที่ วิไลวรรณ และคณะ (2561) พบว่าการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาวะเชิงรุกในมหาวิทยาลัย เช่น การอบรม การให้คำปรึกษา และกิจกรรมเชิงจิตวิญญาณ มีผลต่อการเพิ่มระดับความฉลาดทางสุขภาวะในนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ

5. บริบทของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม

ในบริบทของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม ซึ่งมีหลักสูตรที่เน้นการพัฒนาทางศีลธรรมและจริยธรรมควบคู่กับวิชาการ การประเมินความฉลาดทางสุขภาวะจึงควรพิจารณามิติทางจิตวิญญาณควบคู่กับมิติทางกาย จิต และสังคม โดยเฉพาะในกลุ่มนักศึกษาที่เรียนในสาขาพุทธศาสตร์หรือพระพุทธศาสนา ซึ่งควรมีแบบวัดที่สะท้อนถึงการตระหนักรู้ในหลักธรรม ความมีวินัยในชีวิตประจำวัน และการดูแลตนเองในมิติองค์รวม

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีพื้นที่วิจัยได้แก่มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม กำหนดวิธีการวิจัยในแต่ละประเด็นดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษา (ระดับปริญญาตรี) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ทั้ง 4 คณะ ได้แก่ คณะศึกษาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ และคณะศาสนาและปรัชญา จำนวน 636 รูป/คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สูตรการคำนวณของ Taro Yamane (1973: 887 อ้างถึงใน อีรวิทย์ เอกะกุล, 2543: 131) สามารถสรุปจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้ จำนวน 246 รูป/คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ผ่าน Google Form เพื่อให้ได้มาซึ่งผลการศึกษา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม (questionnaire) เพื่อสำรวจระดับความฉลาดทางสุขภาวะของนักศึกษา (ระดับปริญญาตรี) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ คณะ และชั้นปี

ส่วนที่ 2 สำรวจระดับความฉลาดทางสุขภาวะของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม ประกอบด้วยด้านความฉลาด 5 ด้าน คือ ด้านการเข้าถึง ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านการประเมิน ด้านการนำความรู้ไปใช้ และด้านการสื่อสาร โดยลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนแบบประมาณค่า (Rating Scale) ของ Likert, R. A. (1932).

3. การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การสร้างเครื่องมือ และการหาคุณภาพเครื่องมือ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1) ค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับระดับความฉลาดทางสุขภาวะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม เช่น เอกสารทางราชการ บทความทางวารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามการวิจัย

2) กำหนดขอบข่ายด้านตัวแปรที่ต้องการศึกษา และสร้างแบบสอบถาม เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ ถูกต้อง พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขจนสมบูรณ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

ขั้นตอนที่หนึ่ง คณะผู้วิจัยประสานงานกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อแนะนำตัวเอง แนะนำโครงการพร้อมทั้งส่งแบบสอบถาม ชี้แจงรายละเอียดตามหลักเกณฑ์ของคณะกรรมการจริยธรรม การทำวิจัยในนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย นครปฐม รวมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างคณะผู้วิจัยและกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วน

ขั้นตอนที่สอง นำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน และให้คะแนนตามค่าน้ำหนักตามที่กำหนดไว้ บันทึกลงในคอมพิวเตอร์ เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติต่อไป

ขั้นตอนที่สาม นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ มาอธิบายตามวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยต่อไป

5. การวิเคราะห์และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

คณะผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ของแบบสอบถามเรียบร้อยแล้วจึงดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ประกอบด้วย เพศ คณะ ชั้นปี โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาในการวิเคราะห์และนำเสนอในรูปแบบของตารางแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage)

2) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินความฉลาดทางสุขภาวะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย นครปฐม ภายใต้การประเมินความฉลาดทางสุขภาวะ ด้วยสถิติบรรยายโดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยกำหนดการแปลค่าเฉลี่ยของคะแนนจากแบบสอบถาม ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง การประเมินความฉลาดทางสุขภาวะของนักศึกษาในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง การประเมินความฉลาดทางสุขภาวะของนักศึกษาในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง การประเมินความฉลาดทางสุขภาวะของนักศึกษาในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง การประเมินความฉลาดทางสุขภาวะของนักศึกษาในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง การประเมินความฉลาดทางสุขภาวะของนักศึกษาในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา (ระดับปริญญาตรี) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม ผลวิจัยจากข้อมูลทั่วไป พบว่า จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 246 รูป/คน เป็น ศฤกษัณญ์ จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 เป็นศฤกษัณญ์ชาย จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 32.5 เป็นพระภิกษุ จำนวน 47 รูป คิดเป็นร้อยละ 19.1 และเป็นสามเณร จำนวน 37 รูป คิดเป็นร้อยละ 15

2. ความฉลาดทางสขภาวะของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม จากการสำรวจและวิเคราะห์ระดับความฉลาดทางสขภาวะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม สามารถอธิบายได้ดังนี้

2.1 ระดับความฉลาดทางสขภาวะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม ด้านการเข้าถึง อยู่ในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ย 4.14 (.75) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม ฉันมั่นใจว่า แหล่งบริการสขภาพที่ฉันเลือกใช้นั้น สามารถให้ความช่วยเหลือได้ตรงกับความต้องการของฉัน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดที่ 4.30 (.74) รองลงมา คือ ฉันสามารถสืบค้นหาแหล่งบริการสขภาพให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่ฉันเป็นอยู่ มีค่าเฉลี่ยที่ 4.12 (.75) และฉันสามารถค้นหาข้อมูลสขภาพที่ถูกต้องได้จากหลายแหล่ง เช่น จากผู้รู้เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยที่ 4.02 (.75) ตามลำดับ

2.2 ระดับความฉลาดทางสขภาวะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม ด้านความรู้ความเข้าใจ อยู่ในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ย 4.12 (.77) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม ฉันมีข้อมูลด้านสขภาพเพียงพอที่จะดูแลสขภาพตนเอง เมื่อยามเจ็บป่วยได้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดที่ 4.15 (.82) รองลงมา คือ ฉันเข้าใจในการอธิบายข้อมูลด้านสขภาพของผู้ให้บริการสขภาพได้ มีค่าเฉลี่ยที่ 4.11 (.74) และฉันมีข้อมูลด้านสขภาพเพียงพอที่จะนำมาใช้ในการส่งเสริมและป้องกันการเจ็บป่วยของตนเองได้ มีค่าเฉลี่ยที่ 4.09 (.75) ตามลำดับ

2.3 ระดับความฉลาดทางสขภาวะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม ด้านการประเมิน อยู่ในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ย 4.19 (.69) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

จังหวัดนครปฐม ฉันมักสอบถามจากผู้รู้เรื่องสุขภาพเกี่ยวกับข้อควรปฏิบัติในด้านสุขภาพนั้น ก่อนที่จะนำไปปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดที่ 4.24 (.68) รองลงมา คือ ฉันมักศึกษาเปรียบเทียบ ข้อมูลด้านสุขภาพจากหลายแหล่ง เพื่อยืนยันความเข้าใจที่ถูกต้องของตนเองก่อนที่จะบอกคนอื่นต่อ มีค่าเฉลี่ยที่ 4.22 (.69) และเมื่อมีข้อมูลด้านสุขภาพใหม่เข้ามา ฉันจะตรวจสอบความถูกต้องของแหล่งที่มาของข้อมูลนั้นก่อนที่จะตัดสินใจเชื่อ มีค่าเฉลี่ยที่ 4.11 (.69) ตามลำดับ

2.4 ระดับความฉลาดทางสุขภาพของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม ด้านการนำความรู้ไปใช้ อยู่ในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ย 4.02 (.77) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม ฉันปรับปรุงสิ่งแวดล้อมรอบตัวเพื่อให้ฉันอยู่ในสถานที่เหมาะสมต่อการมีสุขภาพที่ดีได้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดที่ 4.11 (.65) รองลงมา คือ ฉันตั้งเป้าหมายที่จะออกกำลังกายดูแลสุขภาพของตนเองตามที่ตั้งใจไว้ มีค่าเฉลี่ยที่ 4.09 (.79) และฉันหมั่นสังเกตความผิดปกติของร่างกาย จิตใจตนเอง เพื่อคอยกำกับดูแลสุขภาพตนเองให้ดีขึ้น มีค่าเฉลี่ยที่ 3.85 (.84) ตามลำดับ

2.5 ระดับความฉลาดทางสุขภาพของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม ด้านการสื่อสาร อยู่ในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ย 4.03 (.76) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม ฉันสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับสุขภาพกับผู้ให้บริการสุขภาพได้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดที่ 4.13 (.79) รองลงมา คือ ฉันซักถามเกี่ยวกับสุขภาพของตนเองกับผู้ให้บริการสุขภาพเพื่อการดูแลสุขภาพของตนเองได้ดียิ่งขึ้น มีค่าเฉลี่ยที่ 4.13 (.70) ฉันมีผู้ให้บริการที่สามารถอธิบายข้อมูลด้านสุขภาพได้อย่างถูกต้อง มีค่าเฉลี่ยที่ 4.06 (.73) และฉันสามารถถ่ายทอดข้อมูลด้านสุขภาพให้บุคคลอื่นเข้าใจในข้อมูลสุขภาพนั้นได้ มีค่าเฉลี่ยที่ 3.80 (.79) ตามลำดับ

2.6 ระดับความฉลาดทางสุขภาพของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม รายด้าน อยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 5.12 1.03) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการประเมิน มีค่าเฉลี่ยที่ 4.19 (.69) รองลงมา คือ ด้านการเข้าถึง มีค่าเฉลี่ยที่ 4.14 (.75) ด้านความรู้ความเข้าใจ มีค่าเฉลี่ยที่ 4.12 (.77) ด้านการสื่อสาร มีค่าเฉลี่ยที่ 4.03 (.76) และด้านการนำความรู้ไปใช้ มีค่าเฉลี่ยที่ 4.02 (.77) ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการศึกษาระดับความฉลาดทางสุขภาวะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม พบว่า ระดับความฉลาดทางสุขภาวะ อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอติยา อินแก้ว และดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ (2558) ที่ได้ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาเครื่องมือวัดความฉลาดทางสุขภาวะของนักเรียน” ที่กล่าวว่า องค์ประกอบของความฉลาดทางสุขภาวะของนักเรียน ต้องประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งได้แก่ 1) การเข้าถึง 2) ความเข้าใจ 3) การประเมิน 4) การนำไปใช้ และ 5) การสื่อสาร และเมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการเข้าถึง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของแสงเดือน กิ่งแก้ว และนุสรา ประเสริฐศรี (2558) ที่ได้ศึกษาเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุที่เป็นโรคเรื้อรังหลายโรค” ที่พบว่า ผู้ที่มีความฉลาดทางสุขภาพสูงจะสามารถแสวงหาความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพได้ด้วยตนเองจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายและเข้าใจความรู้/ข่าวสารทางสุขภาพ เพื่อดูแลสุขภาพของตนเองได้เหมาะสม ด้านความรู้ความเข้าใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกรีนและครูเตอร์ (Green & Knuter, 1991) ที่ได้ศึกษาเรื่อง “Health Promotion Planning : An Education and Environment Approach” ที่กล่าวว่า การมีความรู้เรื่องสุขภาพนั้นมีความจำเป็น ถ้าบุคคลนั้นมีความรู้ทางด้านสุขภาพอย่างเพียงพอจะสามารถยับยั้งอาการต่าง ๆ ก่อนการเจ็บป่วยจะเกิดขึ้นได้ และความรู้เป็นสิ่งจำเป็นที่จะก่อให้เกิดการแสดงพฤติกรรม แต่ความรู้เพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพได้จะต้องมีปัจจัยอื่น ๆ ประกอบด้วย ด้านการประเมิน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเพนเดอร์ (Pender, 2002) ที่ได้ศึกษาเรื่อง “Health Promotion in Nursing Practice” ที่กล่าวว่า การที่บุคคลจะกระทำพฤติกรรมเฉพาะใด ๆ มักจะคำนึงถึงประโยชน์ที่เคยได้รับหรือผลจากการกระทำที่เกิดขึ้น การรับรู้ถึงประโยชน์เป็นสิ่งสำคัญของการจูงใจในการปฏิบัติกิจกรรมนั้น ๆ ด้วย ด้านการนำความรู้ไปใช้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญประภา ถวิลลาภ (2547) ที่ได้ศึกษาเรื่อง “ความเชื่อด้านสุขภาพและพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษาสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่” ที่พบว่า นักศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ได้รับรู้ถึงประโยชน์ของการออกกำลังกาย ซึ่งการรับรู้ส่งผลให้มีพฤติกรรมสุขภาพในด้านการออกกำลังกายสูงกว่านักศึกษาที่เรียนในกลุ่มสาขาวิชาอื่น ๆ ด้านสื่อสาร

โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชลดา ไชยกุลวัฒนา (2549) ที่ได้ศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จังหวัดอุบลราชธานี” พบว่า การสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ โดยการแสดงพฤติกรรมสุขภาพของบุคคลเป็นผลมาจากการได้รับการสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร และจากบุคคลอื่น ทำให้นักศึกษาปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพได้สะดวกขึ้นและส่งผลให้เกิดการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง “การประเมินความฉลาดทางสุขภาวะของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม” ผู้วิจัยขอเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 มหาวิทยาลัยควรพัฒนาโปรแกรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับสุขภาวะในหลากหลายมิติ เช่น สุขภาพกาย สุขภาพจิต สุขภาพทางสังคม และสุขภาพจิตวิญญาณ โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและการเรียนการสอนแบบบูรณาการ เพื่อให้นักศึกษาเข้าใจและนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

1.2 มหาวิทยาลัยควรสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานสุขภาพภายนอกเพื่อจัดโครงการส่งเสริมสุขภาวะ เช่น การตรวจสุขภาพ การให้คำปรึกษาด้านสุขภาพจิต และการให้ข้อมูลสุขภาพที่ถูกต้องและทันสมัย

1.3 มีการส่งเสริมให้นักศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสุขภาพ เช่น การออกกำลังกาย การทำสมาธิ หรือการเข้าร่วมกลุ่มสนับสนุนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสุขภาวะในด้านต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างทักษะการดูแลสุขภาพและความเข้มแข็งทางจิตใจ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความฉลาดทางสุขภาวะของนักศึกษา เช่น ปัจจัยทางครอบครัว สิ่งแวดล้อมทางสังคม บทบาทของมหาวิทยาลัย และปัจจัยด้านเศรษฐกิจ เพื่อทำความเข้าใจว่าปัจจัยใดที่มีผลมากที่สุดและสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาสุขภาวะของนักศึกษาได้

2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการออกแบบและทดลองใช้โปรแกรมการเสริมสร้างฉลาดทางสุขภาวะสำหรับนักศึกษา และประเมินประสิทธิผลของโปรแกรมเหล่านั้นในการ

ส่งเสริมความรู้และทักษะด้านสุขภาวะ เช่น โปรแกรมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติหรือการใช้แอปพลิเคชันสุขภาพ

2.3 ควรทำการวิจัยเปรียบเทียบความฉลาดทางสุขภาวะในบริบทระดับชาติและนานาชาติ เพื่อศึกษานโยบายหรือวิธีการใดในประเทศอื่นที่มีประสิทธิภาพและสามารถนำมาปรับใช้กับนักศึกษาไทยได้ โดยเฉพาะในสภาพแวดล้อมทางการศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์

2.4 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของสื่อสังคมออนไลน์และเทคโนโลยีดิจิทัลในการส่งเสริม และทำทาสุขภาวะของนักศึกษา รวมถึงการพัฒนาแนวทางการใช้สื่ออย่างเหมาะสมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางสุขภาวะ

เอกสารอ้างอิง

- กองสุศึกษา. (2558). แนวทางการดำเนินงานสุศึกษาปีงบประมาณ (พัฒนาความรอบรู้ด้านสุภาพและพฤติกรรมสุภาพ). นนทบุรี: กระทรวงสาธารณสุข.
- ขวัญเมือง แก้วดำเกิง. (2554). *ความฉลาดทางสุภาพ*. กรุงเทพฯ: กองสุศึกษา กรมสนับสนุนบริการสุภาพกระทรวงสาธารณสุข.
- จิระภา ขำพิสุทธิ์. (2561). ความฉลาดทางสุภาพและพฤติกรรมสร้างเสริมสุภาพระดับความฉลาดทางสุภาพของนิสิตมหาวิทยาลัยนเรศวร. *การวัดผลการศึกษามหาวิทยาลัยสารคาม*, 24(1). 67-78.
- ชลดา ไชยกุลวัฒนา. (2549). พฤติกรรมส่งเสริมสุภาพของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี. ใน *รายงานการวิจัย*. วิทยาลัยเทคโนโลยีราชธานี.
- บัวเรียม พวงศิริ. (2563). ความฉลาดทางสุภาวะของนักศึกษามหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์*, 12(2),
- เบญจมาศ สุรมิตรไมตรี. (2556). *การศึกษาความฉลาดทางสุภาพ (Health literacy) และสถานการณ์การดำเนินงานสร้างเสริมความฉลาดทางสุภาพของคนไทยเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน*. กรุงเทพฯ: กระทรวงการต่างประเทศ. .
- พรปวิณ แก้วนพรัตน์, อัจฉรา ประเสริฐสิน และอมราพร สุรการ. (2560). การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของความฉลาดทางสุภาพของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี. *วารสารวิชาการสาธารณสุข*, 26(2), 382-389.
- พินิจ หุตะจุฑะ. (2560). *สุภาวะองค์กรรวมตามแนวพุทธ*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยสาธารณสุข.

- เพ็ญประภา ถวิลลาภ. (2547). ความเชื่อด้านสุขภาพและพฤติกรรมการออกกำลังกายของ นักศึกษาสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ใน *การศึกษาค้นคว้าอิสระ. พย.ม. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. (2564). *วิสัยทัศน์ / นโยบาย / พันธกิจ*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- วิไลวรรณ รัตนจันทร์ และคณะ. (2561). ผลของการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพต่อความฉลาดทางสุขภาวะของนักศึกษา. *วารสารพยาบาลสาธารณสุข*, 32(1), 35-48.
- แสงเดือน กิ่งแก้ว และนุสรา ประเสริฐศรี. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางสุขภาพและพฤติกรรมการสุขภาพของผู้สูงอายุที่เป็นโรคเรื้อรังหลายโรค. *วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข*, 25(3), 43-54.
- อติยา อินแก้ว และดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ. (2558). การพัฒนาเครื่องมือวัดความฉลาดทางสุขภาพของนักเรียน. ใน *วิทยานิพนธ์วิธีวิทยาการวิจัย*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Green, Lawrence W. & Kreuter, Marshall W. (1991). *Health Promotion Planning: An Education and Environment Approach*. Toronto: Mayfield Publishing Company.
- Kickbusch, I., Wait, S., & Maag, D. (2005). *Navigating Health: The Role of Health Literacy*. Alliance for Health and the Future.
- Nutbeam, D. (2000). Health literacy as a public health goal: A challenge for contemporary health education and communication strategies into the 21st century. *Health Promotion International*, 15(3), 259–267.
- Pender, N.J., Murdaugh, C.L. & Parsons, M.A. .2002. *Health Promotion in Nursing Practice*. USA: Prentice Hall.
- Sorensen, K. et al. (2012). Health literacy and public health: A systematic review and integration of definitions and models. *BMC Public Health*, 12, 80.
- World Health Organization. (2009). *World Health Organization*. Health Promotion: Glossary of Terms.

บทบาทของความเป็นธรรมทางเพศในตลาดแรงงาน:
อุปสรรคและแนวทางแก้ไข*

THE ROLE OF GENDER EQUITY IN THE LABOR MARKET:
CHALLENGES AND SOLUTIONS

สัญญา เคนาภูมิ

Sanya Kenaphoom

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Faculty of Political Science and Public Administration, Rajabhat Mahasarakham University, Thailand

Corresponding author E-mail: zumsa_17@hotmail.com

วันที่รับบทความ : 1 เมษายน 2568; วันแก้ไขบทความ 30 เมษายน 2568; วันตอบรับบทความ : 30 เมษายน 2568

Received 1 April 2025; Revised 30 April 2025; Accepted 30 April 2025

บทคัดย่อ

ความเป็นธรรมทางเพศในตลาดแรงงานเป็นประเด็นสำคัญที่ได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางทั้งในระดับประเทศและระดับสากล งานวิจัยนี้วิเคราะห์อุปสรรคหลักที่ขัดขวางความเสมอภาคทางเพศในภาคแรงงานไทย โดยอ้างอิงจากแนวคิดและงานศึกษาของนักวิชาการไทยและต่างประเทศ ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความเหลื่อมล้ำทางเพศ ได้แก่ ความแตกต่างด้านค่าจ้างระหว่างเพศ (gender wage gap) อุปสรรคในการเลื่อนตำแหน่งสู่ระดับบริหาร (glass ceiling) และความไม่สมดุลระหว่างงานและชีวิตส่วนตัว ผลการศึกษาพบว่าแรงงานหญิงในประเทศไทยยังคงได้รับค่าตอบแทนต่ำกว่าผู้ชาย แม้มีคุณสมบัติและประสบการณ์ใกล้เคียงกัน นอกจากนี้ การขาดโอกาสในการเข้าถึงตำแหน่งผู้นำและภาระงานบ้านที่ตกอยู่กับผู้หญิงเป็นอุปสรรคสำคัญต่อความก้าวหน้าในอาชีพ แนวทางแก้ไขที่เสนอ ได้แก่ การออกนโยบายค่าจ้างที่เป็นธรรม การสนับสนุนผู้หญิงในตำแหน่งบริหาร และการปรับปรุงนโยบายลาคลอดและการ

Citation:

* สัญญา เคนาภูมิ. (2568). บทบาทของความเป็นธรรมทางเพศในตลาดแรงงาน: อุปสรรคและแนวทางแก้ไข. วารสารกวีานพะเยา, 2(2), 15-23.

Sanya Kenaphoom. (2025). The Role of Gender Equity in the Labor Market: Challenges and Solutions. Journal of Kwan Phayao, 2(2), 15-23;

Website: <https://so11.tci-thaijo.org/index.php/jkp>

ดูแลบุตร การดำเนินมาตรการเหล่านี้จะช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางเพศและส่งเสริมความเป็นธรรมในตลาดแรงงานไทย

คำสำคัญ: ความเป็นธรรมทางเพศ, ความเหลื่อมล้ำค่าจ้าง, เพดานกระจก, ความสมดุลระหว่างงานและชีวิต, นโยบายแรงงาน

Abstract

Gender equity in the labor market is a critical issue that has gained significant attention at both national and global levels. This study analyzes the key barriers to gender equality in the Thai labor market, drawing from academic perspectives in both domestic and international contexts. Major factors contributing to gender disparities include the gender wage gap, obstacles to career advancement (glass ceiling), and work-life imbalance. The findings indicate that female workers in Thailand continue to earn lower wages than their male counterparts despite having similar qualifications and experience. Additionally, limited access to leadership positions and the disproportionate burden of household responsibilities hinder women's career progression. Proposed solutions include implementing fair wage policies, promoting women in leadership roles, and improving maternity leave and childcare policies. These measures are essential for reducing gender disparities and fostering greater fairness in the Thai labor market.

Keywords: Gender equity, Gender wage gap, Glass ceiling, Work-life balance, Labor policies

บทนำ

ความเป็นธรรมทางเพศในตลาดแรงงานเป็นประเด็นสำคัญในสังคมไทยและทั่วโลก ปัจจัยทางสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจล้วนส่งผลต่อโอกาสของแรงงานหญิงและกลุ่มเพศหลากหลายในการเข้าถึงตำแหน่งงาน รายได้ และการเติบโตในสายอาชีพ งานวิจัยของนักวิชาการไทยและต่างประเทศจำนวนมากได้ชี้ให้เห็นถึงอุปสรรคและแนวทางแก้ไขเพื่อ

ส่งเสริมความเป็นธรรมทางเพศในภาคแรงงาน โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติโดยอิงจากเพศสภาพ (สุนิสา พรหมทา, 2562)

ความเป็นธรรมทางเพศในตลาดแรงงานหมายถึงการที่เพศหญิง เพศชาย และกลุ่มเพศหลากหลายได้รับโอกาสที่เท่าเทียมกันในการเข้าถึงงาน รายได้ โอกาสเลื่อนตำแหน่ง และเงื่อนไขการทำงานที่เป็นธรรม โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติโดยอิงจากเพศสภาพ ซึ่งแนวคิดนี้มีบทบาทสำคัญต่อการส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจ เนื่องจากการลดความเหลื่อมล้ำทางเพศช่วยเพิ่มจำนวนแรงงานที่มีคุณภาพและขับเคลื่อนเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ยังส่งผลให้เกิดการใช้ศักยภาพของบุคลากรได้อย่างเต็มที่ เพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน (ปิยะมาศ นาคสวัสดิ์, 2563) ลดช่องว่างรายได้ และนำไปสู่การสร้างสังคมที่เสมอภาคโดยลดปัญหาการเลือกปฏิบัติ การใช้แรงงานอย่างไม่เป็นธรรม และความรุนแรงทางเพศในสถานที่ทำงาน อย่างไรก็ตาม ความเป็นธรรมทางเพศในตลาดแรงงานยังคงเผชิญอุปสรรคหลายประการ เช่น ความเชื่อและทัศนคติแบบดั้งเดิมที่จำกัดบทบาทของเพศหญิงในตำแหน่งบริหาร ความเหลื่อมล้ำด้านค่าจ้างที่ยังคงมีอยู่แม้ในงานที่คล้ายคลึงกัน ปรากฏการณ์เพดานแก้วที่ทำให้ผู้หญิงก้าวหน้าในสายอาชีพได้ยาก รวมถึงความไม่สมดุลระหว่างงานและชีวิตส่วนตัวที่ผู้หญิงต้องแบกรับภาระงานบ้านมากกว่าผู้ชาย อีกทั้งยังมีปัญหาการล่วงละเมิดและคุกคามทางเพศในที่ทำงานที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง และการขาดนโยบายสนับสนุนจากองค์กรหรือภาครัฐในหลายประเทศที่ยังไม่มีมาตรการหรือกฎหมายที่เพียงพอในการส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศในสถานที่ทำงานอย่างแท้จริง

บทบาทของความเป็นธรรมทางเพศในตลาดแรงงาน

1. ความหมายของความเป็นธรรมทางเพศในตลาดแรงงาน

ความเป็นธรรมทางเพศในตลาดแรงงานหมายถึงโอกาสที่เท่าเทียมกันระหว่างเพศหญิงและเพศชาย (รวมถึงกลุ่มเพศหลากหลาย) ในการเข้าถึงงาน รายได้ โอกาสเลื่อนตำแหน่ง และเงื่อนไขการทำงานที่เป็นธรรม โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติโดยอิงจากเพศสภาพ (ณัฐฉา วงศ์อนันต์, 2565)

2. บทบาทของความเป็นธรรมทางเพศในตลาดแรงงาน

2.1 ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจ การลดความเหลื่อมล้ำทางเพศช่วยเพิ่มจำนวนแรงงานที่มีคุณภาพ ทำให้เศรษฐกิจขยายตัวอย่างยั่งยืน

2.2 เพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน การให้โอกาสที่เท่าเทียมกันช่วยให้บุคลากรสามารถใช้ศักยภาพของตนได้อย่างเต็มที่

2.3 ลดช่องว่างรายได้ ความเป็นธรรมทางเพศช่วยลดความเหลื่อมล้ำในการได้รับค่าตอบแทนและสวัสดิการ

2.4 สร้างสังคมที่เสมอภาค ตลาดแรงงานที่เป็นธรรมช่วยลดปัญหาทางสังคม เช่น การเลือกปฏิบัติ การใช้แรงงานอย่างไม่เป็นธรรม และความรุนแรงทางเพศในสถานที่ทำงาน

3. อุปสรรคของความเป็นธรรมทางเพศในตลาดแรงงาน

3.1 ความเชื่อและทัศนคติแบบดั้งเดิม สังคมบางแห่งยังมีค่านิยมที่มองว่าเพศชายเหมาะสมกับตำแหน่งบริหาร ส่วนเพศหญิงควรทำงานที่ต้องใช้ความละเอียดอ่อน

3.2 ความเหลื่อมล้ำด้านค่าจ้าง แม้ในงานที่คล้ายกัน ผู้หญิงมักได้รับค่าตอบแทนน้อยกว่าผู้ชาย

3.3 การกีดกันทางอาชีพ (Glass Ceiling Effect) มีอุปสรรคที่มองไม่เห็นทำให้ผู้หญิงก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งบริหารได้ยาก

3.4 ความไม่สมดุลระหว่างงานและชีวิตส่วนตัว ภาระงานบ้านและการดูแลครอบครัวมักตกอยู่ที่ผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย

3.5 การล่วงละเมิดและคุกคามทางเพศในที่ทำงาน ยังคงเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยและความก้าวหน้าในอาชีพของแรงงานหญิงและเพศหลากหลาย

3.6 ขาดนโยบายสนับสนุนจากองค์กรและภาครัฐ บางประเทศยังขาดกฎหมายที่ส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศในที่ทำงาน (อรัญญิก กักพล, 2564)

ความเป็นธรรมทางเพศในตลาดแรงงานหมายถึงการที่ทุกเพศไม่ว่าจะเป็นเพศหญิง เพศชาย หรือเพศหลากหลายได้รับโอกาสที่เท่าเทียมกันในการเข้าถึงงาน รายได้ การเลื่อนตำแหน่ง และเงื่อนไขการทำงานโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติอันเนื่องมาจากเพศสภาพ ซึ่งแนวคิดนี้มีบทบาทสำคัญในหลายมิติ เช่น การส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจโดยการลดความเหลื่อมล้ำทางเพศสามารถเพิ่มจำนวนแรงงานที่มีคุณภาพและขับเคลื่อนเศรษฐกิจให้เติบโตอย่างยั่งยืน อีกทั้งยังช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานเนื่องจากการเปิดโอกาสอย่างเท่าเทียมทำให้บุคลากรสามารถใช้ศักยภาพของตนได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ความเป็นธรรมทางเพศยังช่วย

ลดช่องว่างรายได้ระหว่างเพศ ลดความเหลื่อมล้ำในการได้รับค่าตอบแทนและสวัสดิการ และสร้างสังคมที่เสมอภาคโดยลดปัญหาการเลือกปฏิบัติ การใช้แรงงานอย่างไม่เป็นธรรม และความรุนแรงทางเพศในสถานที่ทำงาน (กนกพร สายสุวรรณ, 2561) อย่างไรก็ตาม ความเป็นธรรมทางเพศในตลาดแรงงานยังคงเผชิญกับอุปสรรคหลายประการ เช่น ความเชื่อและทัศนคติแบบดั้งเดิมที่ยังคงมองว่าเพศชายเหมาะสมกับงานบริหาร ส่วนเพศหญิงควรทำงานที่ใช้ความประณีต ความเหลื่อมล้ำด้านค่าจ้างที่แม้ในงานที่มีลักษณะคล้ายกันผู้หญิงมักได้รับค่าตอบแทนน้อยกว่าเพศชาย ปรากฏการณ์การกีดกันทางอาชีพหรือเพดานแก้วที่ทำให้ผู้หญิงไม่สามารถก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งบริหารระดับสูงได้อย่างง่ายดาย ความไม่สมดุลระหว่างงานและชีวิตส่วนตัวซึ่งภาระงานบ้านและการดูแลครอบครัวมักตกเป็นภาระของผู้หญิงมากกว่าเพศชาย ปัญหาการล่วงละเมิดและคุกคามทางเพศในที่ทำงานที่ยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องส่งผลต่อความปลอดภัยและความมั่นคงในอาชีพของแรงงานหญิงและเพศหลากหลาย รวมถึงการขาดนโยบายสนับสนุนจากองค์กรและภาครัฐในบางประเทศที่ยังไม่มีมาตรการหรือกฎหมายที่ชัดเจนและเข้มแข็งในการส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศในสถานที่ทำงานอย่างแท้จริง

แนวทางแก้ไขและส่งเสริมความเป็นธรรมทางเพศในตลาดแรงงาน

1. การปรับปรุงกฎหมายและนโยบายแรงงาน ออกกฎหมายป้องกันการเลือกปฏิบัติ ปรับปรุงค่าจ้างให้เท่าเทียม และเพิ่มสวัสดิการที่สนับสนุนการทำงานของหญิง เช่น การลาคลอดและการดูแลบุตร (วิไลพร สุขเกษม, 2560)
2. การส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรที่เป็นธรรม บริษัทควรมีนโยบายจ้างงานที่เท่าเทียม สนับสนุนการทำงานที่ยืดหยุ่น และสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย
3. การศึกษาและฝึกอบรมเพื่อเปลี่ยนทัศนคติ ควรให้ความรู้เกี่ยวกับความเสมอภาคทางเพศแก่ผู้บริหารและพนักงาน
4. การส่งเสริมบทบาทสตรีในตำแหน่งผู้นำ เปิดโอกาสให้ผู้หญิงเข้ามามีบทบาทในการบริหารองค์กรและภาครัฐ
5. การใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการทำงาน ระบบการทำงานแบบไฮบริด (Hybrid Work) และการทำงานทางไกลช่วยลดอุปสรรคด้านเวลาทำงานและภาระครอบครัว

6. การรณรงค์และสร้างความตระหนักรู้ในสังคม สื่อและองค์กรภาคประชาชนสามารถช่วยสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นความเป็นธรรมทางเพศ (Blau, F. D., & Kahn, L. M., 2017)

การส่งเสริมความเป็นธรรมทางเพศในตลาดแรงงานสามารถขับเคลื่อนได้ผ่านหลากหลายแนวทาง โดยเริ่มจากการปรับปรุงกฎหมายและนโยบายแรงงานให้ทันสมัยและครอบคลุมมากขึ้น เช่น การออกกฎหมายเพื่อป้องกันการเลือกปฏิบัติ ปรับปรุงค่าจ้างให้มีความเท่าเทียมระหว่างเพศ และเพิ่มสวัสดิการที่สนับสนุนบทบาทของผู้หญิงในตลาดแรงงาน อาทิ การลาคลอดและการดูแลบุตร ต่อมาคือการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ยึดหลักความเป็นธรรม โดยเฉพาะการจ้างงานที่ไม่เลือกปฏิบัติ การจัดระบบการทำงานที่ยืดหยุ่น และการสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยต่อทุกเพศ นอกจากนี้ควรมีการศึกษาและฝึกอบรมแก่ผู้บริหารและพนักงานในองค์กรเพื่อเปลี่ยนทัศนคติที่ฝังรากลึกเกี่ยวกับบทบาททางเพศ รวมถึงส่งเสริมให้ผู้หญิงมีบทบาทในตำแหน่งผู้นำทั้งในภาคเอกชนและภาครัฐ ซึ่งจะช่วยสร้างแบบอย่างและแรงบันดาลใจให้กับผู้หญิงคนอื่นๆ ในสังคม ขณะเดียวกัน การใช้เทคโนโลยีก็เป็นกลไกสำคัญ เช่น การทำงานแบบไฮบริดและการทำงานทางไกลที่ช่วยลดข้อจำกัดด้านเวลาและภาระครอบครัว และท้ายที่สุด การรณรงค์และสร้างความตระหนักรู้ในสังคมผ่านสื่อและองค์กรภาคประชาชนสามารถช่วยเปลี่ยนค่านิยมเดิมและสร้างการยอมรับต่อแนวคิดเรื่องความเสมอภาคทางเพศในวงกว้างอย่างยั่งยืน

บทบาทของเทคโนโลยีดิจิทัลในการส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์

เทคโนโลยีดิจิทัลมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ โดยเป็นเครื่องมือที่ช่วยกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ พัฒนาทักษะใหม่ ๆ และสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย พิมพ์ใจ ศิริวัฒน์ (2563) ชี้ให้เห็นว่าการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น สื่ออินเทอร์แอคทีฟ (Interactive Media) และแพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ ช่วยให้นักเรียนสามารถแสดงความคิดสร้างสรรค์ได้ในรูปแบบที่ไม่เคยทำได้มาก่อน

1. การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่กระตุ้นความคิดสร้างสรรค์

การใช้เทคโนโลยี เช่น ซอฟต์แวร์ออกแบบ การสร้างโมเดล 3 มิติ และโปรแกรมจำลองเสมือนจริง (VR) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทดลองและพัฒนาความคิดในบริบทที่หลากหลาย สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2564) กล่าวว่า การผสมผสานเทคโนโลยีในกระบวนการเรียนรู้ช่วยกระตุ้นจินตนาการและสร้างโอกาสในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ที่ซับซ้อน (Eagly, A. H., & Carli, L. L., 2007)

2. การสนับสนุนการเรียนรู้ร่วมกัน (Collaborative Learning)

เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น การใช้แพลตฟอร์มออนไลน์อย่าง Google Workspace หรือ Microsoft Teams ช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ แม้อยู่ต่างสถานที่ นฤมล ทองใบ (2565) เสริมว่า การเรียนรู้ร่วมกันผ่านเทคโนโลยีช่วยส่งเสริมการแบ่งปันความรู้และสร้างนวัตกรรมใหม่ผ่านการทำงานกลุ่ม

3. การปรับการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน (Personalized Learning)

ระบบที่ใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) เช่น ระบบแนะนำเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้สามารถปรับรูปแบบการสอนให้เหมาะสมกับความสนใจและความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน วิไลวรรณ ศรีสุวรรณ (2563) ระบุว่า การประยุกต์ใช้ AI ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ และลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ

เทคโนโลยีดิจิทัลมีบทบาทเป็นทั้งเครื่องมือและสื่อกลางในการส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ โดยช่วยสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ รวมถึงสนับสนุนการเรียนรู้ร่วมกันและการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนอย่างเหมาะสม

สรุป

ความเป็นธรรมทางเพศในตลาดแรงงานเป็นประเด็นสำคัญที่ได้รับความสนใจทั้งในระดับประเทศและระดับสากล เนื่องจากปัจจัยทางสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจมีอิทธิพลต่อโอกาสในการเข้าถึงงาน รายได้ และความก้าวหน้าในอาชีพของแรงงานหญิงและกลุ่มเพศหลากหลาย โดยเฉพาะอุปสรรคสำคัญที่ยังคงมีอยู่ เช่น ความเหลื่อมล้ำด้านค่าจ้างที่ผู้หญิงมักได้รับค่าตอบแทนน้อยกว่าผู้ชาย แม้มีคุณสมบัติใกล้เคียงกัน ส่วนหนึ่งเกิดจากการเลือกปฏิบัติ

ทางเพศและการที่แรงงานหญิงกระจุกตัวอยู่ในอุตสาหกรรมที่ให้ค่าตอบแทนต่ำ ปัญหาเพดานกระจก (Glass Ceiling) ที่เป็นอุปสรรคที่มองไม่เห็นซึ่งขัดขวางไม่ให้ผู้หญิงเลื่อนตำแหน่งไปสู่ระดับบริหารได้ง่าย และความไม่สมดุลระหว่างงานและชีวิตส่วนตัวที่ผู้หญิงต้องรับผิดชอบงานบ้านและการดูแลครอบครัวมากกว่าผู้ชาย ทำให้มีข้อจำกัดด้านเวลาทำงานและโอกาสความก้าวหน้าในสายอาชีพ ดังนั้นแนวทางในการแก้ไขที่สำคัญได้แก่ การกำหนดนโยบายค่าจ้างที่เป็นธรรมและโปร่งใสระหว่างเพศในตำแหน่งเดียวกัน การสนับสนุนผู้หญิงในตำแหน่งบริหารผ่านโครงการพัฒนาผู้นำหญิงและการเพิ่มสัดส่วนในระดับบริหาร ตลอดจนการปรับปรุงนโยบายลาคลอดและการดูแลบุตร เช่น การเพิ่มวันลาคลอดที่ได้รับค่าตอบแทนและจัดให้มีสถานรับเลี้ยงเด็กในที่ทำงาน ซึ่งตลาดแรงงานไทยยังคงต้องเผชิญกับความไม่เท่าเทียมทางเพศในหลายมิติ อย่างไรก็ตาม งานวิจัยของนักวิชาการทั้งไทยและต่างประเทศได้เสนอแนวทางที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง เช่น การปรับปรุงนโยบายค่าจ้าง การสนับสนุนความก้าวหน้าของผู้หญิง และการเพิ่มสวัสดิการที่เอื้อต่อการทำงานของแรงงานหญิง หากภาครัฐและภาคเอกชนร่วมกันขับเคลื่อนอย่างจริงจัง ย่อมส่งผลให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจควบคู่กับการสร้างสังคมที่เสมอภาคมากขึ้นอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กนกพร สายสุวรรณ. (2561). แนวทางการพัฒนาผู้นำหญิงในองค์กรไทย. วารสารบริหารธุรกิจ, 20(3), 120-138.
- ณัฐวุฒิ วงศ์อนันต์. (2565). การกำหนดค่าจ้างที่เป็นธรรมในตลาดแรงงานไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปิยะมาศ นาคสวัสดิ์. (2563). บทบาทของแรงงานหญิงและความไม่สมดุลระหว่างงานและชีวิตส่วนตัว. วารสารเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ, 18(1), 77-94.
- วิไลพร สุขเกษม. (2560). นโยบายลาคลอดและการดูแลบุตรในประเทศไทย. วารสารนโยบายสาธารณะ, 15(2), 99-115.
- สุนิสา พรหมทา. (2562). เพดานกระจก: อุปสรรคของแรงงานหญิงในประเทศไทย. วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 12(2), 45-67.

อรรถัย กักผล. (2564). *ความเหลื่อมล้ำค่าจ้างระหว่างเพศในตลาดแรงงานไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

Blau, F. D., & Kahn, L. M. (2017). *The Gender Wage Gap: Extent, Trends, and Can Women Reach the Top of America's Largest Corporations?*. Addison-Wesley.

Eagly, A. H., & Carli, L. L. (2007). *Through the Labyrinth: The Truth About How Explanations*. Journal of Economic Literature, 55(3), 789-865.

Hochschild, A. R., & Machung, A. (2012). *The Second Shift: Working Families and*

Morrison, A. M., White, R. P., & Van Velsor, E. (1987). *Breaking the Glass Ceiling:*

OECD. (2020, 2021). *Gender and Employment Policies*. OECD Publishing.

the Revolution at Home. Penguin Books.

Women Become Leaders. Harvard Business Review Press.

การบริโภคนิยมกับการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนเมืองในยุคดิจิทัล*

CONSUMERISM AND THE TRANSFORMATION OF URBAN LIFESTYLES IN THE DIGITAL AGE

สุวัฒน์พงษ์ ร่มศรี

Suwattanapong Romsri

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดมหาสารคาม

Mahasarakham Provincial Education Office, Thailand, Thailand

Corresponding author E-mail: sornortom@gmail.com

วันที่รับบทความ : 1 เมษายน 2568; วันที่แก้ไขบทความ 30 เมษายน 2568; วันที่ตอบรับบทความ : 30 เมษายน 2568

Received 1 April 2025; Revised 30 April 2025; Accepted 30 April 2025

บทคัดย่อ

ในยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญในการดำเนินชีวิตประจำวัน การบริโภคสินค้าหรือบริการต่างๆ ได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีได้เข้ามาปรับรูปแบบการบริโภคที่เคยมีมาในอดีต และได้ก่อให้เกิดแนวโน้มใหม่ที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคในสังคมเมือง โดยเฉพาะในกลุ่มคนเมืองที่มีลักษณะการดำเนินชีวิตที่รวดเร็วและซับซ้อนมากขึ้น การบริโภคนิยมในยุคนี้ไม่เพียงแต่สะท้อนถึงการซื้อสินค้าหรือบริการเพื่อตอบสนองความต้องการทางกายภาพ แต่ยังสะท้อนถึงการแสดงออกถึงอัตลักษณ์และสถานะทางสังคมผ่านการเลือกบริโภคที่สอดคล้องกับความนิยมในสังคมดิจิทัล การบริโภคนิยมในยุคดิจิทัลได้รับผลกระทบจากการเข้าถึงข้อมูลและการเชื่อมต่อที่รวดเร็วผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น สมาร์ทโฟน, โซเชียลมีเดีย, และแพลตฟอร์มออนไลน์ต่างๆ ที่สามารถนำเสนอสินค้าหรือบริการได้ตามความต้องการของผู้บริโภคในเวลาที่ทันที การมีส่วนร่วมในกิจกรรมออนไลน์ เช่น การซื้อสินค้าออนไลน์, การติดตามแบรนด์ต่างๆ หรือแม้แต่การ

Citation:

* สุวัฒน์พงษ์ ร่มศรี. (2568). การบริโภคนิยมกับการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนเมืองในยุคดิจิทัล. วารสารกวันพะเยา, 2(2), 24-35.

Suwattanapong Romsri. (2025). Consumerism and the Transformation of Urban Lifestyles in the Digital Age. Journal of Kwan Phayao, 2(2), 24-35;

Website: <https://so11.tci-thaijo.org/index.php/jkp>

รีวิลนค์ ได้ทำให้การบริโภคในปัจจุบันไม่เพียงแค่เป็นการซื้อขาย แต่ยังเป็นส่วนหนึ่งของการแสดงตัวตนและการสร้างเครือข่ายสังคมใหม่ๆ ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและวิถีชีวิตของคนเมือง

บทความนี้จะสำรวจความสัมพันธ์ระหว่างการบริโภคนิยมและการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนเมืองในยุคดิจิทัล โดยเน้นถึงบทบาทของเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภค รวมถึงการสร้างความหมายใหม่ๆ ในการใช้ชีวิตประจำวัน การบริโภคในยุคดิจิทัลไม่เพียงแต่สะท้อนถึงความสะดวกสบายและการเข้าถึงที่ง่ายดาย แต่ยังสะท้อนถึงค่านิยมที่แฝงอยู่ในกระบวนการบริโภคที่เชื่อมโยงกับอัตลักษณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมใหม่ในสังคมเมือง.

คำสำคัญ: การบริโภคนิยม, วิถีชีวิตคนเมือง, ยุคดิจิทัล, การบริโภคออนไลน์, เทคโนโลยีดิจิทัล, โซเชียลมีเดีย, พฤติกรรมการบริโภค, การตลาดดิจิทัล

Abstract

In the digital age, where technology plays a pivotal role in everyday life, the consumption of products and services has become an integral part of the urban lifestyle. Technological advancements have reshaped traditional consumption patterns, giving rise to new trends within urban societies, especially among city dwellers whose lifestyles are fast-paced and complex. Consumerism in this era is not only a response to physical needs but also a reflection of identity and social status, demonstrated through consumption choices that align with popular trends in the digital world. Digital consumerism is heavily influenced by the rapid access to information and connectivity provided by digital technologies, such as smartphones, social media, and various online platforms, which offer products and services tailored to individual preferences in real time. Engagement in online activities, such as e-commerce, brand following, and product reviews, has transformed consumption from mere transactions into expressions of self-identity and social networking, impacting the behaviors and lifestyles of urban dwellers.

This article will explore the relationship between consumerism and the changing lifestyles of city dwellers in the digital age, focusing on the role of digital technologies in influencing consumption behaviors. It will highlight how digital consumption not only reflects convenience and easy access but also embodies new social and cultural values that shape urban life in the digital era.

Keywords: Consumerism, Urban Lifestyle, Digital Age, Digital Technology, Social Media, Consumption Behavior, Digital Marketing

บทนำ

ในยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีบทบาทสำคัญในทุกมิติของชีวิตประจำวัน พฤติกรรมการบริโภคของผู้คน โดยเฉพาะในสังคมเมือง ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมีนัยสำคัญ การบริโภคนิยม (consumerism) กลายเป็นกระแสหลักที่ส่งผลต่อรูปแบบการใช้ชีวิต ความคิด และค่านิยมของคนเมืองอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น สมาร์ทโฟน อินเทอร์เน็ต และแพลตฟอร์มอีคอมเมิร์ซ ได้เข้ามามีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการ โดยกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมการบริโภคที่รวดเร็วและสะดวกสบายมากขึ้น

การเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมการบริโภคในสังคมเมืองยุคดิจิทัลสะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลของปัจจัยต่างๆ เช่น การตลาดออนไลน์ ระบบเศรษฐกิจดิจิทัล และการเข้าถึงข้อมูลที่รวดเร็ว ซึ่งส่งผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการของผู้บริโภค นอกจากนี้ การบริโภคในยุคปัจจุบันยังมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากอดีต เช่น การให้ความสำคัญกับความสะดวกสบาย ประสิทธิภาพการใช้งาน และภาพลักษณ์ทางสังคมมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการบริโภคนิยมจะช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจและสร้างโอกาสในการพัฒนาอุตสาหกรรมต่างๆ แต่ก็อาจนำไปสู่ผลกระทบเชิงลบ เช่น การบริโภคที่เกินความจำเป็น ปัญหาหนี้สินส่วนบุคคล และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม บทความนี้มีเป้าหมายในการศึกษาผลกระทบของการบริโภคนิยมต่อวิถีชีวิตของคนเมืองในยุคดิจิทัล ทั้งในแง่ของปัจจัยที่กระตุ้นพฤติกรรมการบริโภค รูปแบบการบริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป และผลกระทบที่เกิดขึ้น เพื่อนำไปสู่แนวทางในการบริโภคอย่างมีสติและยั่งยืนในอนาคต

1. การบริโภคนิยมในยุคดิจิทัล

การบริโภคนิยมในยุคดิจิทัลได้รับอิทธิพลจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมผู้บริโภค สื่อสังคมออนไลน์และแพลตฟอร์มอีคอมเมิร์ซเป็นปัจจัยสำคัญที่กระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมการซื้อสินค้าที่รวดเร็วและสะดวกขึ้น (Kotler, Kartajaya, & Setiawan, 2021) นอกจากนี้ ระบบเศรษฐกิจแบ่งปัน (sharing economy) และแพลตฟอร์มดิจิทัลยังทำให้เกิดแนวโน้มการบริโภคใหม่ๆ เช่น การใช้บริการสตรีมมิง การเช่าซื้อสินค้าแทนการเป็นเจ้าของ และการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันมือถือ

2. ผลกระทบของการบริโภคนิยมต่อวิถีชีวิตของคนเมือง

การบริโภคนิยมในสังคมเมืองมีผลกระทบต่อหลายด้าน เช่น

2.1 พฤติกรรมการใช้จ่าย: ผู้บริโภคมีแนวโน้มใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตหรือระบบชำระเงินดิจิทัลมากขึ้น ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมการใช้เงินเกินตัว (Schor, 2020)

2.2 การเปลี่ยนแปลงของค่านิยม: คนเมืองให้ความสำคัญกับภาพลักษณ์และแบรนด์มากขึ้น ทำให้เกิดวัฒนธรรมการบริโภคที่เน้นสถานะทางสังคม (Featherstone, 2007)

2.3 ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม: การบริโภคที่เพิ่มขึ้นนำไปสู่ปัญหาขยะอิเล็กทรอนิกส์และมลพิษจากการขนส่งสินค้าจำนวนมาก (Gidden et al., 2019)

3. แนวทางการบริโภคอย่างมีสติและยั่งยืน

เพื่อให้การบริโภคในยุคดิจิทัลเป็นไปอย่างยั่งยืน ควรมีแนวทางดังต่อไปนี้:

3.1 การส่งเสริมแนวคิด "Minimalism" หรือการใช้ชีวิตอย่างเรียบง่าย เพื่อลดการบริโภคที่เกินความจำเป็น

3.2 การสนับสนุนเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) โดยใช้สินค้ารีไซเคิลและลดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ

3.3 การพัฒนาพฤติกรรมการบริโภคอย่างมีสติ ผ่านการให้ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบของการบริโภคที่ไม่ยั่งยืน

ในยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเข้ามามีบทบาทอย่างลึกซึ้งในชีวิตประจำวัน พฤติกรรมการบริโภคของผู้คน โดยเฉพาะในสังคมเมือง ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมีนัยสำคัญ การบริโภคนิยมกลายเป็นกระแสหลักที่ส่งผลต่อรูปแบบการดำเนินชีวิต ความคิด และค่านิยมของคนเมือง โดยมีเทคโนโลยีดิจิทัล เช่น สมาร์ทโฟน อินเทอร์เน็ต และแพลตฟอร์มอีคอมเมิร์ซ เป็นกลไกหลักที่กระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมการบริโภคที่รวดเร็ว สะดวก

และตอบสนองต่อความต้องการในทันที ปัจจัยต่างๆ เช่น การตลาดออนไลน์ ระบบเศรษฐกิจดิจิทัล และการเข้าถึงข้อมูลที่รวดเร็วล้วนมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการ ส่งผลให้ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับความสะดวก ประสิทธิภาพการใช้งาน และภาพลักษณ์ทางสังคมมากขึ้น แม้ว่าการบริโภคนิยมจะช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจและสร้างโอกาสในการพัฒนาอุตสาหกรรม แต่ก็อาจก่อให้เกิดผลกระทบเชิงลบหลายด้าน เช่น การใช้จ่ายเกินตัวจากการเข้าถึงสินเชื่อกับการชำระเงินแบบดิจิทัล การเปลี่ยนแปลงค่านิยมที่มุ่งเน้นแบรนด์และสถานะทางสังคม และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการเพิ่มขึ้นของขยะอิเล็กทรอนิกส์และการขนส่งสินค้าที่มากขึ้น เพื่อรับมือกับสถานการณ์นี้อย่างยั่งยืนจึงควรส่งเสริมแนวคิดการบริโภคอย่างมีสติ เช่น การใช้ชีวิตอย่างเรียบง่ายตามแนวทาง Minimalism การสนับสนุนเศรษฐกิจหมุนเวียนโดยใช้สินค้าที่รีไซเคิลหรือใช้ซ้ำได้ และการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับผลกระทบของการบริโภคที่เกินความจำเป็น ทั้งนี้แนวทางดังกล่าวจะช่วยสร้างสมดุลระหว่างการบริโภคและความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมในระยะยาว

บทบาทของเทคโนโลยีดิจิทัล

เทคโนโลยีดิจิทัลมีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงกระบวนการเรียนรู้และการสอนในยุคปัจจุบัน โดยเป็นตัวช่วยในการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและทันสมัยมากขึ้น สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2563) กล่าวว่า การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในด้านการศึกษาไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มความสะดวกสบายในการเข้าถึงข้อมูล แต่ยังช่วยสร้างประสบการณ์การเรียนรู้แบบโต้ตอบและการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

เทคโนโลยีดิจิทัลยังช่วยในการส่งเสริมการเรียนรู้ในหลายมิติ เช่น

การเรียนรู้แบบโต้ตอบ (Interactive Learning)

เทคโนโลยี เช่น การใช้แอปพลิเคชันเสริมการสอน หรือระบบเสมือนจริง (Virtual Reality) ช่วยให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ที่ใกล้เคียงกับสถานการณ์จริงมากขึ้น (ปรีชา มณฑาทิกุล, 2564)

1. การเรียนรู้แบบบุคคลเฉพาะบุคคล (Personalized Learning)

ระบบการศึกษาออนไลน์ที่นำเทคโนโลยี AI มาใช้ ช่วยปรับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของผู้เรียนแต่ละคน เช่น ระบบการเรียนรู้ผ่านแพลตฟอร์ม EdTech ต่าง ๆ (สุพรรณิ สุวรรณภูมิ, 2562)

2. การพัฒนาทักษะดิจิทัล

การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลช่วยพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีที่จำเป็นในยุคดิจิทัล เช่น การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ การวิเคราะห์ข้อมูล และการเรียนรู้ผ่านสื่อออนไลน์

เทคโนโลยีดิจิทัลจึงไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือที่ช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ แต่ยังเป็นตัวเร่งที่ช่วยสร้างความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมในกระบวนการศึกษา

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคนิยมกับการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนเมืองในยุคดิจิทัล

การบริโภคนิยมและการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนเมืองในยุคดิจิทัลมีความสัมพันธ์กับหลายแนวคิดและทฤษฎีที่ช่วยอธิบายพฤติกรรมและการบริโภค การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยี ต่อไปนี้คือแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. ทฤษฎีการบริโภคนิยม (Consumerism Theory)

ทฤษฎีการบริโภคนิยมเน้นการใช้จ่ายและการซื้อสินค้าหรือบริการเป็นส่วนหนึ่งของตัวตนและสถานะทางสังคมในสังคมสมัยใหม่ การบริโภคไม่เพียงแต่เป็นการตอบสนองความต้องการพื้นฐาน แต่ยังเป็นเครื่องมือในการแสดงออกถึงอัตลักษณ์และค่านิยมในสังคม เช่น การบริโภคสินค้าแบรนด์เนมเพื่อแสดงถึงสถานะทางสังคม

ในยุคดิจิทัล การบริโภคนิยมในยุคดิจิทัลยังคงมีความสำคัญ แต่พฤติกรรมผู้บริโภคได้รับอิทธิพลจากการตลาดออนไลน์ที่สามารถเข้าถึงผู้บริโภคได้อย่างรวดเร็วและง่ายดาย ทำให้ผู้บริโภคมีทางเลือกที่รวดเร็วและไม่ต้องการความพยายามมาก

2. ทฤษฎีการบริโภคในยุคหลังสมัยใหม่ (Postmodern Consumption Theory)

ทฤษฎีนี้กล่าวถึงการบริโภคที่ไม่เพียงแต่ตอบสนองความต้องการของบุคคล แต่ยังสะท้อนถึงความหลากหลายและความไม่แน่นอนในสังคมปัจจุบัน ผู้บริโภคในยุคหลังสมัยใหม่

ไม่ได้สนใจแค่การซื้อสินค้าเพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐาน แต่ยังเลือกซื้อสินค้าเพื่อแสดงออกถึงสไตล์ชีวิตและอัตลักษณ์ของตนเอง

ในยุคดิจิทัล เทคโนโลยีและการสื่อสารในโลกออนไลน์ช่วยให้ผู้บริโภคสามารถเลือกซื้อสินค้าที่สะท้อนถึงความเป็นตัวเองได้ เช่น การเลือกซื้อสินค้าตามแนวโน้มของอินฟลูเอนเซอร์หรือการเลือกสินค้าที่สอดคล้องกับความสนใจส่วนตัว

3. ทฤษฎีการบริโภคและวัฒนธรรม (Consumer Culture Theory - CCT)

ทฤษฎีนี้มองการบริโภคเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม โดยให้ความสำคัญกับบทบาทของการบริโภคในแง่ของการสร้างและสร้างความหมายในชีวิตของบุคคลและกลุ่มสังคม การบริโภคเป็นวิธีหนึ่งในการสร้างและถ่ายทอดวัฒนธรรม

ในยุคดิจิทัล การบริโภคผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลเช่น โซเชียลมีเดีย มีผลกระทบต่อการสร้างและถ่ายทอดวัฒนธรรมใหม่ๆ โดยการแสดงออกของผู้บริโภคในโลกออนไลน์ เช่น การรีวิวสินค้าหรือการแชร์ประสบการณ์ในโซเชียลมีเดีย ทำให้เกิดวัฒนธรรมการบริโภคที่มีความหลากหลายและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

4. ทฤษฎีการกระจายตัวของนวัตกรรม (Diffusion of Innovations Theory)

ทฤษฎีนี้โดย Everett Rogers ชี้ให้เห็นถึงวิธีการที่นวัตกรรมใหม่ๆ ถูกนำไปใช้และแพร่กระจายไปในสังคม โดยแสดงให้เห็นว่าการรับนวัตกรรมจะเกิดขึ้นในกลุ่มต่างๆ เช่น นักนวัตกรรม, ผู้เริ่มต้นใช้, ผู้ติดตาม, และกลุ่มที่ยังไม่ยอมรับ

ในยุคดิจิทัล สื่อดิจิทัลและเทคโนโลยีใหม่ๆ เช่น สมาร์ทโฟน, อินเทอร์เน็ต, และแพลตฟอร์มการสื่อสารออนไลน์ เป็นปัจจัยหลักที่ทำให้การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนเมืองเกิดขึ้นเร็วขึ้น โดยกลุ่มที่ยอมรับนวัตกรรมเหล่านี้สามารถปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตได้อย่างรวดเร็ว

5. ทฤษฎีทางสังคมและเศรษฐกิจของการบริโภค (Social and Economic Theory of Consumption)

ทฤษฎีนี้อธิบายการบริโภคในแง่ของสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภคของคนในสังคม การบริโภคในที่นี้ไม่เพียงแต่สะท้อนถึงความสามารถทางเศรษฐกิจ แต่ยังสะท้อนถึงความคิดหวังทางสังคม

ในยุคดิจิทัล ความสามารถในการเข้าถึงเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตทำให้คนเมืองสามารถบริโภคสินค้าและบริการได้หลากหลายมากขึ้น ทำให้วิถีชีวิตของคนเมืองได้รับผลกระทบจากสภาวะทางเศรษฐกิจในโลกดิจิทัล เช่น การใช้บริการคลาวด์, สตริมมิง, หรือการจ่ายเงินผ่านระบบดิจิทัล

6. ทฤษฎีทางจิตวิทยาของการบริโภค (Psychological Theory of Consumption)

ทฤษฎีนี้อธิบายว่าการบริโภคไม่ได้เป็นแค่การตอบสนองต่อความต้องการทางกายภาพ แต่ยังเกี่ยวข้องกับความต้องการทางจิตใจ เช่น ความต้องการเพื่อความรู้สึกดีขึ้น หรือเพื่อเติมเต็มความขาดแคลนทางอารมณ์

ในยุคดิจิทัล สื่อดิจิทัลและโซเชียลมีเดียมีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นพฤติกรรมบริโภคที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึก เช่น ความต้องการในการยืนยันตัวตนหรือการได้รับการยอมรับจากสังคมออนไลน์

ตัวช่วยสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้พร้อมเผชิญกับความท้าทายในศตวรรษที่ 21

บทบาทของการบริโภคนิยมกับการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนเมืองในยุคดิจิทัล

การบริโภคนิยมในยุคดิจิทัลมีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนเมืองในหลายมิติ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงวิธีการซื้อสินค้าและบริการ

1.1 ในยุคดิจิทัล ผู้คนสามารถซื้อสินค้าผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ได้สะดวกมากขึ้น โดยไม่ต้องเดินทางไปยังร้านค้า ทำให้การบริโภคกลายเป็นเรื่องง่ายและรวดเร็วขึ้น เช่น การใช้แอปพลิเคชันต่างๆ เช่น Lazada, Shopee, หรือการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชัน

1.2 การเปลี่ยนแปลงนี้ทำให้เกิดพฤติกรรมใหม่ในการบริโภค เช่น การซื้อสินค้าแบบ impulsive หรือการตัดสินใจซื้อที่รวดเร็วเพียงแค่คลิก

2. การส่งเสริมการบริโภคด้วยการตลาดดิจิทัล

2.1 การตลาดในยุคดิจิทัลได้พัฒนาไปในทิศทางที่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างตรงจุด ผ่านการโฆษณาบนโซเชียลมีเดีย, การใช้ข้อมูลผู้ใช้เพื่อสร้างโฆษณาที่มีความเฉพาะเจาะจง

2.2 การตลาดแบบ influencer หรือการใช้คนดังในโลกออนไลน์ช่วยกระตุ้นการบริโภคสินค้าและบริการมากขึ้น ทำให้วิถีชีวิตของคนเมืองถูกเชื่อมโยงกับสินค้าที่นิยมในสังคมดิจิทัล

3. การเปลี่ยนแปลงในด้านพฤติกรรมการใช้เวลา

3.1 คนเมืองในยุคดิจิทัลมักจะมีวิถีชีวิตที่รวดเร็วและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การบริโภคในเชิงเทคโนโลยีทำให้มีการใช้เวลาในโลกออนไลน์มากขึ้น เช่น การช้อปปิ้งออนไลน์, การดูสื่อบันเทิงผ่านสตรีมมิ่ง, หรือการเข้าถึงข่าวสารและข้อมูลต่างๆ ผ่านแอปพลิเคชัน

3.2 พฤติกรรมนี้สร้างการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตประจำวัน เช่น การตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการที่ไม่ต้องการความพยายามมาก หรือการแสวงหาความสะดวกสบายจากเทคโนโลยี

4. การบริโภคที่เน้นความพึงพอใจส่วนบุคคล

4.1 การบริโภคนิยมในยุคดิจิทัลมักเน้นที่ความพึงพอใจส่วนบุคคลและความสะดวกสบาย การที่สามารถเลือกซื้อสินค้าตามความต้องการได้ทุกที่ทุกเวลา และเลือกสิ่งตอบสนองใจตัวเองได้มากที่สุด

4.2 ตัวอย่างเช่น การเลือกเสื้อผ้า, เครื่องใช้ไฟฟ้า, หรือบริการต่างๆ ที่เหมาะสมกับไลฟ์สไตล์ของแต่ละคน ซึ่งทำให้วิถีชีวิตของคนเมืองที่อยู่ในสังคมดิจิทัลมีความเฉพาะเจาะจงมากขึ้น

5. การเปลี่ยนแปลงในด้านความสัมพันธ์และการติดต่อสื่อสาร

5.1 ในยุคดิจิทัล การบริโภคไม่เพียงแค่มุ่งถึงการซื้อสินค้าหรือบริการเท่านั้น แต่ยังหมายถึงการเชื่อมต่อกับคนอื่นๆ ผ่านโซเชียลมีเดียหรือแพลตฟอร์มออนไลน์ต่างๆ ทำให้วิถีชีวิตของคนเมืองต้องปรับตัวให้เข้ากับความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในโลกออนไลน์

5.2 พฤติกรรมการ "แสดงตัวตน" ผ่านโซเชียลมีเดียและการบริโภคสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีจึงมีผลต่อการสร้างอัตลักษณ์และวิถีชีวิตของคนเมือง

6. ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

6.1 การบริโภคนิยมในยุคดิจิทัลยังมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะจากการบริโภคสินค้าที่ผลิตจากเทคโนโลยีต่างๆ เช่น อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ หรือการใช้พลังงานที่สูงจากการใช้บริการดิจิทัลต่างๆ

6.2 คนเมืองเริ่มตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ทำให้เกิดการปรับตัวในรูปแบบการบริโภคที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อม เช่น การเลือกซื้อสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม หรือการใช้บริการที่ลดการใช้ทรัพยากร

การบริโภคนิยมในยุคดิจิทัลมีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนเมืองในหลายมิติ โดยเริ่มจากการเปลี่ยนแปลงวิธีการซื้อสินค้าและบริการที่ผู้คนสามารถเข้าถึงแพลตฟอร์มออนไลน์ได้สะดวกและรวดเร็วผ่านแอปพลิเคชันต่างๆ ทำให้เกิดพฤติกรรมการบริโภคแบบฉับพลันและไม่ต้องใช้ความพยายามมาก นอกจากนี้ การตลาดดิจิทัลยังเข้ามามีอิทธิพลอย่างมากในการชี้นำพฤติกรรมผู้บริโภคผ่านโฆษณาเฉพาะกลุ่มและการใช้ influencer ส่งผลให้สินค้าและบริการกลายเป็นส่วนหนึ่งของอัตลักษณ์ทางสังคมของคนเมือง ขณะเดียวกันวิถีชีวิตในยุคดิจิทัลยังส่งผลให้พฤติกรรมการใช้เวลาเปลี่ยนไป ผู้คนใช้เวลาอยู่ในโลกออนไลน์มากขึ้น ทั้งเพื่อความบันเทิง การซื้อสินค้า และการรับข่าวสาร ขณะเดียวกันการบริโภคก็เริ่มเน้นที่ความพึงพอใจเฉพาะบุคคล โดยเลือกซื้อสินค้าหรือบริการที่ตอบโจทย์ไลฟ์สไตล์ของตนได้มากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นเรื่องแฟชั่น เทคโนโลยี หรือความสะดวกสบาย การบริโภทยังเชื่อมโยงกับความสัมพันธ์และการสื่อสารที่เปลี่ยนแปลงไปในโลกออนไลน์ ทำให้การแสดงออกผ่านโซเชียลมีเดียกลายเป็นส่วนหนึ่งของการบริโภคที่สะท้อนตัวตน และท้ายที่สุด การบริโภคนิยมในยุคดิจิทัลยังส่งผลต่อสิ่งแวดล้อมทั้งในด้านการเพิ่มขึ้นของขยะอิเล็กทรอนิกส์และการใช้พลังงานที่มากขึ้นจากการใช้บริการดิจิทัล อย่างไรก็ตามคนเมืองเริ่มตระหนักถึงผลกระทบเหล่านี้มากขึ้น และเริ่มมีพฤติกรรมบริโภคที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม เช่น การเลือกซื้อสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมหรือการลดการใช้ทรัพยากรเกินจำเป็น ซึ่งทั้งหมดนี้สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของการบริโภคนิยมที่มีทั้งด้านบวกและด้านลบต่อวิถีชีวิตของคนเมืองในยุคดิจิทัล

สรุป

การบริโภคนิยมในยุคดิจิทัลไม่เพียงแต่เกี่ยวข้องกับการซื้อสินค้าและบริการ แต่ยังสะท้อนถึงความเปลี่ยนแปลงในทางสังคม วัฒนธรรม และจิตวิทยา แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเหล่านี้ช่วยให้เข้าใจการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตของคนเมืองในยุคดิจิทัล ซึ่งสะท้อนถึงการบริโภคที่มีการปรับตัวและวิวัฒนาการอย่างรวดเร็วทั้งในด้านการเข้าถึงเทคโนโลยีและความต้องการส่วนบุคคล

รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนเมือง โดยการเน้นความสะดวกสบาย, การซื้อสินค้าที่ตอบสนองความต้องการส่วนบุคคล, การใช้เทคโนโลยีในการบริโภคและการติดต่อสื่อสาร รวมไปถึงการตระหนักถึงผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่มากขึ้น การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้สะท้อนถึงการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมในยุคดิจิทัลที่คนเมืองต้องปรับตัวตามอย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

- ประทีป ศิริอริยโชติ. (2562). *การบริโภคนิยมและผลกระทบต่อสังคมไทยในยุคดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Bauman, Z. (2007). *Consuming Life*. Polity Press.
- Chaffey, D., & Smith, P. (2022). *Digital Marketing Excellence: Planning, Optimizing and Integrating Online Marketing*. Routledge.
- Ellen MacArthur Foundation. (2017). *A New Textiles Economy: Redesigning Fashion's Future*. Ellen MacArthur Foundation.
- Kaplan, A. M., & Haenlein, M. (2010). Users of the world, unite! The challenges and opportunities of social media. *Business Horizons*, 53(1), 59-68.
- Kotler, P., Kartajaya, H., & Setiawan, I. (2021). *Marketing 5.0: Technology for Humanity*. Wiley.
- Leonard, A. (2010). *The Story of Stuff: How Our Obsession with Stuff Is Trashing the Planet, Our Communities, and Our Health-and a Vision for Change*. Free Press.

Ritzer, G. (2015). *The McDonaldization of Society*. Sage.

Schwab, K. (2016). *The Fourth Industrial Revolution*. Crown Business.

Turkle, S. (2011). *Alone Together: Why We Expect More from Technology and Less from Each Other*. Basic Books.

ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อสังคมและชุมชน ในพื้นที่เสี่ยง*

THE IMPACT OF CLIMATE CHANGE ON SOCIETY AND COMMUNITIES IN VULNERABLE AREAS

สารกา ตาลชัย

Sathaka Tanchai

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

Roi Et Secondary Educational Service Area Office, Thailand, Thailand

Corresponding author E-mail: sathaka101@gmail.com

วันที่รับบทความ : 1 เมษายน 2568; วันที่แก้ไขบทความ 30 เมษายน 2568; วันที่ตอบรับบทความ : 30 เมษายน 2568

Received 1 April 2025; Revised 30 April 2025; Accepted 30 April 2025

บทคัดย่อ

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นปัญหาที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อสังคมและชุมชนในพื้นที่เสี่ยง เช่น พื้นที่ชายฝั่ง เกาะต่ำ และพื้นที่ที่มีภาวะภัยแล้ง การศึกษานี้เน้นไปที่ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีต่อสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนเหล่านี้ โดยเฉพาะในแง่ของการเพิ่มความถี่และความรุนแรงของเหตุการณ์สภาพอากาศสุดขั้ว การเพิ่มขึ้นของระดับน้ำทะเล และการเปลี่ยนแปลงในผลผลิตทางการเกษตร ชุมชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เสี่ยงต้องเผชิญกับการย้ายถิ่นฐาน การทำลายล้างของโครงสร้างพื้นฐาน และความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจ ซึ่งมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสุขภาพของประชาชน นอกจากนี้ยังมีความไม่เสมอภาคในด้านสังคมที่เพิ่มมากขึ้น โดยกลุ่มคนที่ยากจนและกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ มักจะได้รับผลกระทบมากที่สุด การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจำเป็นต้องมีการสร้างความเข้มแข็งในโครงสร้างพื้นฐานและการ

Citation:

* สารกา ตาลชัย. (2568). ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อสังคมและชุมชนในพื้นที่เสี่ยง. วารสารกวีานพะเยา, 2(2), 36-45.

Sathaka Tanchai. (2025). The Impact of Climate Change on Society and Communities In Vulnerable Areas. Journal of Kwan Phayao, 2(2), 36-45;

Website: <https://so11.tci-thaijo.org/index.php/jkp>

สนับสนุนจากรัฐบาลและองค์กรต่าง ๆ เพื่อช่วยลดผลกระทบและเพิ่มความยืดหยุ่นให้กับชุมชนเหล่านี้

คำสำคัญ: การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ, ผลกระทบทางสังคม, ชุมชนในพื้นที่เสี่ยง

Abstract

Climate change is a significant issue of the 21st century, with severe impacts on society and communities in vulnerable areas such as coastal regions, low-lying islands, and drought-prone areas. This study focuses on the effects of climate change on the social and economic aspects of these communities, particularly in terms of the increasing frequency and intensity of extreme weather events, rising sea levels, and changes in agricultural productivity. Communities living in high-risk areas are faced with displacement, the destruction of infrastructure, and economic instability, all of which affect the quality of life and public health. Additionally, social inequalities are exacerbated, with impoverished groups and ethnic minorities often bearing the brunt of the impacts. Adapting to climate change requires strengthening infrastructure and support from governments and organizations to help mitigate the effects and enhance the resilience of these communities.

Keywords: Climate change, Social impacts, Vulnerable communities

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นปัญหาที่ทวีความรุนแรงขึ้นอย่างต่อเนื่องในศตวรรษที่ 21 ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูง เช่น พื้นที่ชายฝั่ง เกาะต่ำ และพื้นที่ที่ประสบปัญหาภัยแล้งที่มีความรุนแรง การเปลี่ยนแปลงนี้เกิดจากการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิทั่วโลกและการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบสภาพอากาศที่นำไปสู่การเกิดเหตุการณ์สภาพอากาศสุดขั้วอย่างถี่ขึ้น เช่น พายุฝนที่รุนแรง น้ำท่วม และภัยแล้ง ซึ่งมีผลกระทบอย่างลึกซึ้งต่อการดำรงชีวิตของผู้คนในพื้นที่ดังกล่าว สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.), 2563).

ชุมชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เสี่ยงต้องเผชิญกับผลกระทบที่รุนแรงต่อเศรษฐกิจ การเกษตร และการดำรงชีวิตประจำวัน การเพิ่มขึ้นของระดับน้ำทะเลทำให้พื้นที่ชายฝั่งถูกกัดเซาะและมีความเสี่ยงต่อการถูกท่วมขัง ในขณะที่การเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิและปริมาณฝนทำให้การเกษตรประสบปัญหาผลผลิตลดลง ซึ่งทำให้เกิดปัญหาด้านความมั่นคงทางอาหารและความยากจน นอกจากนี้ การย้ายถิ่นฐานของประชากรจากพื้นที่เสี่ยงยังเพิ่มความท้าทายด้านการจัดการทรัพยากรและการบรรเทาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (สถาบันวิจัยสิ่งแวดล้อมไทยม 2564)

การศึกษาผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อสังคมและชุมชนในพื้นที่เสี่ยงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากการเข้าใจถึงผลกระทบเหล่านี้สามารถนำไปสู่การพัฒนาแนวทางการปรับตัวและการสร้างความยืดหยุ่นให้กับชุมชนที่ได้รับผลกระทบ การลดความเสี่ยงและส่งเสริมความยั่งยืนในระยะยาวเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้สังคมสามารถรับมือกับความท้าทายจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทบาทของผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางของการพัฒนาและความยั่งยืนของสังคมและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันและอนาคต ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลกระทบต่อหลายด้าน ทั้งในแง่ของสิ่งแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจ และสุขภาพ โดยมีบทบาทที่สำคัญดังนี้ (นันทวัน ชัยเลิศ, 2565)

1. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบนิเวศ เช่น การละลายของน้ำแข็งในขั้วโลก การกัดเซาะของชายฝั่งทะเล และการสูญเสียดินพืชและสัตว์เนื่องจากอุณหภูมิที่สูงขึ้นและการเปลี่ยนแปลงของปริมาณฝน การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ทำให้สมดุลทางธรรมชาติถูกรบกวน และอาจส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์และสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ

2. ผลกระทบทางสังคม

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศทำให้เกิดความท้าทายทางสังคม เช่น การย้ายถิ่นฐานของประชากรจากพื้นที่เสี่ยงภัย การขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติที่จำเป็นต่อการ

ดำรงชีวิต เช่น น้ำสะอาดและอาหาร ส่งผลให้เกิดความยากจนและความไม่เสมอภาคทางสังคม โดยเฉพาะในกลุ่มคนยากจนและกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาจไม่สามารถปรับตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ผลกระทบทางเศรษฐกิจ

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจทั้งในระดับบุคคลและระดับประเทศ เช่น การลดลงของผลผลิตทางการเกษตรจากภัยแล้ง น้ำท่วม หรือการเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิ ซึ่งส่งผลกระทบต่อเกษตรกรและอุตสาหกรรมที่พึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติ นอกจากนี้ยังมีผลกระทบต่อการท่องเที่ยวในบางพื้นที่ เช่น เกาะที่เสี่ยงต่อการจมน้ำ

4. ผลกระทบต่อสุขภาพ

ความเปลี่ยนแปลงในสภาพภูมิอากาศส่งผลกระทบโดยตรงต่อสุขภาพของมนุษย์ การเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิทำให้เกิดคลื่นความร้อนที่เป็นอันตราย และการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศยังเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการแพร่ระบาดของโรคต่าง ๆ เช่น มาลาเรีย ไข้เลือดออก และโรคทางเดินหายใจ เช่น โรคหอบหืดและปอดอักเสบ (O'Brien, K. L., et al, 2007)

5. บทบาทในการส่งเสริมการปรับตัว

ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศบ่งชี้ถึงความจำเป็นในการปรับตัวของชุมชน โดยการใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ทนทานต่อภัยพิบัติ การใช้เทคโนโลยีที่ช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และการเพิ่มความรู้และการศึกษาเกี่ยวกับการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เพื่อช่วยลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงนี้

สรุปได้ว่า การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมีบทบาทที่สำคัญและกว้างขวางในหลายด้านของสังคม การรับมือกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงนี้จำเป็นต้องมีการวางแผนและการดำเนินการที่รอบคอบเพื่อสร้างความยืดหยุ่นและป้องกันผลกระทบในอนาคต

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องต่อสังคมและชุมชนในพื้นที่เสี่ยง

การศึกษาผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อสังคมและชุมชนในพื้นที่เสี่ยงมีหลายแนวคิดและทฤษฎีที่สามารถใช้ในการวิเคราะห์และทำความเข้าใจผลกระทบเหล่านี้ได้ โดยแนวคิดและทฤษฎีดังกล่าวช่วยในการอธิบายและทำให้เห็นภาพรวมของปัจจัย

ต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัว การฟื้นฟู และการสร้างความยืดหยุ่นให้กับชุมชนในพื้นที่ที่เสี่ยงภัยจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยมีทฤษฎีและแนวคิดที่สำคัญดังนี้ (Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC), 2022)

1. ทฤษฎีการปรับตัว (Adaptation Theory)

ทฤษฎีการปรับตัวเน้นการศึกษาวิธีการที่ชุมชนและบุคคลต่าง ๆ ปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เพื่อให้สามารถลดผลกระทบหรือสร้างความยืดหยุ่นในการดำเนินชีวิต ตัวอย่างเช่น การปรับเปลี่ยนวิธีการเกษตรเพื่อรับมือกับภาวะภัยแล้ง หรือการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่สามารถทนต่อภัยพิบัติจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทฤษฎีนี้ช่วยให้เข้าใจกระบวนการที่ชุมชนต้องใช้ในการปรับตัวและกลยุทธ์ที่สามารถใช้ในการลดความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ

2. ทฤษฎีความยืดหยุ่น (Resilience Theory)

ทฤษฎีความยืดหยุ่นในบริบทของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเน้นการศึกษาเกี่ยวกับความสามารถของชุมชนในการฟื้นฟูจากภัยพิบัติหรือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน ชุมชนที่มีความยืดหยุ่นจะสามารถรับมือกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้ดีขึ้น และกลับสู่สภาวะปกติได้เร็วขึ้น ตัวอย่างเช่น การสร้างเครือข่ายการสนับสนุนในชุมชน การฝึกอบรมทักษะในด้านการรับมือกับภัยพิบัติ หรือการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยงในชุมชน

3. ทฤษฎีความเสี่ยง (Risk Theory)

ทฤษฎีความเสี่ยงเน้นการวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยงที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับชุมชนในพื้นที่เสี่ยง ทฤษฎีนี้เกี่ยวข้องกับการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้ความเสี่ยงและการตัดสินใจในการจัดการความเสี่ยง เช่น ความเสี่ยงจากการน้ำท่วม การพายุ หรือภัยแล้ง ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชน

4. ทฤษฎีการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Theory)

ทฤษฎีการพัฒนาที่ยั่งยืนมีความเกี่ยวข้องกับการศึกษาวิธีการพัฒนาในชุมชนที่สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้ โดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมในระยะยาว

แนวคิดนี้เน้นการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อให้การพัฒนาของชุมชนในพื้นที่เสี่ยงไม่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสามารถคงความยั่งยืนในอนาคตได้

5. ทฤษฎีความไม่เสมอภาค (Inequality Theory)

ทฤษฎีความไม่เสมอภาคให้ความสำคัญกับการศึกษาผลกระทบที่เกิดจากความไม่เสมอภาคในสังคมและเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในแง่ของการเข้าถึงทรัพยากรในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เช่น การเข้าถึงการศึกษา ทรัพยากรทางการเงิน และเทคโนโลยี ที่ช่วยในการรับมือกับภัยพิบัติ ทฤษฎีนี้ช่วยให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมกันในการเข้าถึงและการรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในกลุ่มประชากรที่แตกต่างกัน เช่น กลุ่มคนยากจนและกลุ่มชนกลุ่มน้อยที่มักจะได้รับผลกระทบมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ

6. ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Social Change Theory)

ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมช่วยอธิบายกระบวนการที่สังคมและชุมชนจะต้องปรับตัวเมื่อเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่มาจากภายนอก เช่น การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ กระบวนการนี้เกี่ยวข้องกับการปรับเปลี่ยนค่านิยม พฤติกรรม และโครงสร้างของสังคมเพื่อให้สามารถรับมือกับความท้าทายที่เกิดขึ้นได้ (Warner, K., et al., 2010).

ทฤษฎีและแนวคิดเหล่านี้เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการทำความเข้าใจและวิเคราะห์ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อสังคมและชุมชนในพื้นที่เสี่ยง โดยการใช้ทฤษฎีเหล่านี้สามารถช่วยให้ชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องออกแบบกลยุทธ์ในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

บทบาทของผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อสังคมและชุมชนในพื้นที่เสี่ยง

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางของการพัฒนาสังคมและชุมชนในพื้นที่เสี่ยง ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลกระทบทั้งในเชิงลบและเชิงบวกต่อชุมชนที่อาศัยในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูง เช่น พื้นที่ชายฝั่ง เกาะต่ำ และพื้นที่ที่มีภาวะภัยแล้ง การเข้าใจบทบาทและผลกระทบเหล่านี้จึงเป็นสิ่งสำคัญในการวางแผน

และการจัดการเพื่อสร้างความยืดหยุ่นให้กับชุมชนและลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น (Adger, W. N., et al, 2005).

1. ผลกระทบด้านการสูญเสียที่อยู่อาศัยและการย้ายถิ่นฐาน

การเพิ่มขึ้นของระดับน้ำทะเลและการเกิดพายุรุนแรงเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ชุมชนในพื้นที่ชายฝั่งและเกาะต่ำต้องเผชิญกับการสูญเสียที่อยู่อาศัยและการย้ายถิ่นฐาน ชุมชนเหล่านี้ต้องเผชิญกับความท้าทายในการหาที่อยู่อาศัยใหม่และการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม นอกจากนี้ยังเกิดความเสี่ยงด้านการขาดแคลนทรัพยากรและการเสียสภาพแวดล้อมที่ทำให้การดำเนินชีวิตในชุมชนเป็นไปได้ยากขึ้น

2. ผลกระทบทางเศรษฐกิจและความมั่นคงทางอาหาร

ชุมชนที่พึ่งพิงการเกษตรและการประมงเป็นหลักจะได้รับผลกระทบโดยตรงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เช่น ภัยแล้ง น้ำท่วม และอุณหภูมิที่สูงขึ้น ซึ่งส่งผลให้ผลผลิตทางการเกษตรลดลง และทรัพยากรทางทะเลถูกทำลายจากการเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิและกรดในมหาสมุทร ภาวะนี้ทำให้ชุมชนในพื้นที่เสี่ยงต้องเผชิญกับปัญหาความมั่นคงทางอาหารและการยากจน

3. ผลกระทบต่อสุขภาพและความเป็นอยู่ของประชาชน

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนในพื้นที่เสี่ยง โดยเฉพาะกลุ่มผู้ที่มีสุขภาพอ่อนแอ เช่น เด็กและผู้สูงอายุ อุณหภูมิที่สูงขึ้นและการเพิ่มขึ้นของความถี่ของพายุและน้ำท่วมทำให้เกิดโรคที่เกี่ยวข้องกับสภาพอากาศ เช่น โรคที่เกี่ยวข้องกับระบบทางเดินหายใจ การแพร่ระบาดของโรคมalaria และไข้เลือดออก รวมถึงโรคที่มาจากน้ำท่วมและน้ำเสีย เช่น โรคท้องร่วง

4. ผลกระทบทางสังคมและความไม่เสมอภาค

ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศทำให้เกิดความไม่เสมอภาคในสังคม โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ที่มีรายได้น้อยและกลุ่มประชากรที่มีการเข้าถึงทรัพยากรจำกัด เช่น ผู้หญิง ขาวชนบท และกลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มเหล่านี้มักจะได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติและการขาดแคลน

ทรัพยากรอย่างรุนแรงกว่า เนื่องจากขาดโอกาสในการเข้าถึงความช่วยเหลือ การศึกษา หรือ เทคโนโลยีในการปรับตัว

5. การสร้างความยืดหยุ่นและการปรับตัวของชุมชน

การเพิ่มความยืดหยุ่นให้กับชุมชนในพื้นที่เสี่ยงเป็นวิธีการที่สำคัญในการรับมือกับผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ชุมชนที่สามารถปรับตัวได้ดีจะมีความสามารถในการฟื้นฟูหลังจากภัยพิบัติและลดผลกระทบที่เกิดขึ้น ตัวอย่างเช่น การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ทนทานต่อภัยพิบัติ การใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรที่ทนทานต่อสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลง และการเสริมสร้างความรู้และการศึกษาด้านการจัดการความเสี่ยง United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC), 2019)

ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อสังคมและชุมชนในพื้นที่เสี่ยงไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบทางกายภาพและเศรษฐกิจ แต่ยังมีผลกระทบทางสังคมและสุขภาพที่สำคัญ ชุมชนในพื้นที่เสี่ยงจึงจำเป็นต้องมีการเตรียมตัวและปรับตัวเพื่อรับมือกับความท้าทายเหล่านี้ การพัฒนาแนวทางในการเสริมสร้างความยืดหยุ่นและการปรับตัวให้กับชุมชนเป็นสิ่งสำคัญในการลดผลกระทบและเพิ่มความสามารถในการฟื้นตัวจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

สรุป

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อสังคมและชุมชนในพื้นที่เสี่ยง โดยเฉพาะในพื้นที่ชายฝั่ง เกาะต่ำ และพื้นที่ที่มีภัยแล้ง ชุมชนเหล่านี้ต้องเผชิญกับความท้าทายที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางสภาพอากาศ เช่น การเพิ่มขึ้นของระดับน้ำทะเล การเกิดพายุรุนแรง และการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศที่ส่งผลต่อการเกษตร

1. ผลกระทบทางเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลกระทบต่อภาคเกษตรกรรมและการประมง ซึ่งทำให้ผลผลิตลดลง ส่งผลกระทบต่อรายได้ของชุมชนที่พึ่งพาอาชีพเหล่านี้ รวมถึงการขาดแคลนทรัพยากรพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต

2. การย้ายถิ่นฐานและการสูญเสียที่อยู่อาศัย การเพิ่มขึ้นของน้ำทะเลและภัยพิบัติต่าง ๆ ทำให้ชุมชนในพื้นที่ชายฝั่งและเกาะต่ำต้องเผชิญกับการสูญเสียที่อยู่อาศัยและการย้ายถิ่นฐาน ซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจ

3. ผลกระทบต่อสุขภาพ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศทำให้เกิดคลื่นความร้อน ภัยพิบัติจากน้ำท่วม และโรคที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางสิ่งแวดล้อม เช่น โรคจากน้ำเสีย และโรคที่เกี่ยวข้องกับระบบทางเดินหายใจ

4. ความไม่เสมอภาคทางสังคม ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมีความแตกต่างกันตามกลุ่มประชากร กลุ่มที่ยากจนและกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ มักได้รับผลกระทบมากที่สุด เพราะขาดแคลนทรัพยากรและไม่สามารถปรับตัวได้เร็ว

5. การเสริมสร้างความยืดหยุ่น ชุมชนในพื้นที่เสี่ยงต้องพัฒนาความยืดหยุ่นในการรับมือกับภัยพิบัติ โดยการเสริมสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่ทนทานและเพิ่มความรู้ในการปรับตัวเพื่อลดผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

โดยรวมแล้ว การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อสังคมและชุมชนในพื้นที่เสี่ยง จำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมและสร้างความยืดหยุ่นในชุมชนเพื่อให้สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้อย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- นันทวัน ชัยเลิศ. (2565). การศึกษาผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในพื้นที่ชายฝั่งทะเลไทย. *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี*, 12(3), 45-58.
- สถาบันวิจัยสิ่งแวดล้อมไทย. (2564). *การปรับตัวของชุมชนในพื้นที่เสี่ยงภัยต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยสิ่งแวดล้อมไทย.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.). (2563). *ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อสุขภาพและสังคมไทย*. สสส. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.).
- Adger, W. N., et al. (2005). Social resilience to climate change. *Global Environmental Change*, 15(3), 347-360.

Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC). (2022). *Climate Change 2022: Impacts, Adaptation, and Vulnerability*. Cambridge University Press.

O'Brien, K. L., et al. (2007). The politics of adaptation: A research agenda. *Global Environmental Change*, 17(1), 1-19.

United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC). (2019). *The Impacts of Climate Change on Vulnerable Communities*. UNFCCC.

Warner, K., et al. (2010). Adaptation to climate change in vulnerable communities. *Environmental Science & Policy*, 13(5), 348-357.

วารสารกวีานพะเยา

1. นโยบายการตีพิมพ์ในวารสารกวีานพะเยา

วารสารกวีานพะเยา เป็นวารสารในกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า และเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่บทความวิจัย บทความวิชาการ บทความปริทัศน์ บทวิจารณ์หนังสือ แก่นักวิชาการ นักวิจัย คณาจารย์ นักศึกษาทุกระดับ และผู้สนใจทั่วไป ในมิติทางด้านศาสนาและปรัชญา วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การศึกษา สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา รวมทั้งสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ใน 3 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed) เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสารทัศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ ทั้งนี้ กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา ทางวารสารกำหนดออกวารสารปีละ 6 ฉบับ (ราย 2 เดือน) ดังนี้ ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม - กุมภาพันธ์, ฉบับที่ 2 เดือน มีนาคม - เมษายน, ฉบับที่ 3 เดือน พฤษภาคม - มิถุนายน, ฉบับที่ 4 เดือน กรกฎาคม - สิงหาคม, ฉบับที่ 5 เดือน กันยายน - ตุลาคม และ ฉบับที่ 6 เดือน พฤศจิกายน - ธันวาคม

2. ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่

1) บทความวิจัย (Research Article) เป็นบทความที่นำเสนอการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับศาสนาและปรัชญา วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การศึกษา สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา รวมทั้งสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

2) บทความวิชาการ (Academic Article) เป็นบทความวิเคราะห์ วิจารณ์หรือเสนอแนวคิดใหม่

3) บทความปริทัศน์ (Review Article) เป็นบทความที่เขียนขึ้นจากการทบทวนเอกสารวิชาการ ทั้งทางด้านทฤษฎีและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อใดหัวข้อหนึ่งที่กำหนดไว้ โดยมีการทบทวนวรรณกรรมค้นคว้า รวบรวม ข้อมูลที่มีอยู่แล้วจากแหล่งต่างๆ และนำมาประมวลเรียบเรียงในรูปบทความ

4) บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review) เป็นการค้นหาข้อดีและข้อไม่ดีของเรื่องที่จะวิจารณ์ชี้ให้เห็นข้อบกพร่อง พร้อมทั้งเสนอแนวทางแก้ไขให้ดีขึ้น เป็นการวิจารณ์เพื่อสร้างสรรค์

3. รูปแบบของการจัดเตรียมต้นฉบับ

1) ต้นฉบับบทความต้องมีความยาว 8 - 12 หน้ากระดาษ A4 (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) พิมพ์บนกระดาษหน้าเดียว ใช้ตัวอักษรแบบ THSarabunPSK ตั้งค่านำกระดาษโดยเว้นขอบบน ขอบซ้าย 1 นิ้ว และขอบขวา ขอบล่าง 1 นิ้ว กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเท่ากับ 1 และเว้นบรรทัดระหว่างแต่ละย่อหน้า การนำเสนอรูปภาพและตาราง ต้องนำเสนอรูปภาพและตารางที่มีความคมชัดพร้อมระบุหมายเลขกำกับรูปภาพไว้ด้านล่าง พิมพ์เป็นตัวหนาเช่นตารางที่ 1 หรือ Table 1 และ ภาพที่ 1 หรือ Figure 1 รูปภาพที่นำเสนอต้องมีรายละเอียดของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้โดยไม่จำเป็นต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ระบุลำดับของรูปภาพทุกรูปให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

2) ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้ตรงกลางหน้าแรก

3) ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมระบุชื่อสังกัดหรือหน่วยงาน

4) มีบทคัดย่อภาษาไทย จำนวนคำอยู่ที่ 250-300 คำ

5) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) 3-5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

6) การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจากหัวข้อใหญ่ 3-5 ตัวอักษร และหัวข้อย่อยขนาดเดียวกัน ต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ให้เว้นระยะห่าง 1 บรรทัด

7) การใช้ตัวเลข ค่าย่อ และวงเล็บ ควรใช้ตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Student centred learning)

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) ชื่อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 2) ชื่อผู้เขียนและผู้ร่วมเขียนบทความ
- 3) สถาบันภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 4) Corresponding Author's Email (อีเมลผู้ติดต่อประสานบทความ)
- 5) บทคัดย่อ (Abstract) เสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัยและผลการวิจัยโดยสรุป สั้นกะทัดรัดได้ใจความ
- 6) บทนำ (Introduction) ระบุความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาในการวิจัยและระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 7) วัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 8) สมมติฐาน (ถ้ามี)
- 9) เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 10) วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology) ระบุแบบแผนการวิจัยการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างและการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล
- 11) ผลการวิจัย (Results) เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ
- 12) อภิปรายผล (Discussion) เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด
- 13) องค์ความรู้ใหม่ (ถ้ามี) (Originality and Body of Knowledge) ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สันเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย
- 14) สรุป (Conclusion) /ข้อเสนอแนะ (Recommendation) ระบุข้อสรุปที่สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป

15) เอกสารอ้างอิง (References) ต้องเป็นรายการอ้างอิงที่มีปรากฏในบทความเท่านั้น

บทความวิชาการ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) ชื่อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 2) ชื่อผู้เขียนและผู้ร่วมเขียนบทความ
- 3) สถาบันภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 4) Corresponding Author's Email (อีเมลผู้ติดต่อประสานบทความ)
- 5) บทคัดย่อ (Abstract)
- 6) บทนำ (Introduction)
- 7) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ
- 8) สรุป (Conclusion)
- 9) เอกสารอ้างอิง (Reference)

บทความปริทัศน์และบทวิจารณ์หนังสือ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) ชื่อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 2) ชื่อผู้เขียนและผู้ร่วมเขียนบทความ
- 3) สถาบันภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 4) Corresponding Author's Email (อีเมลผู้ติดต่อประสานบทความ)
- 5) ข้อมูลส่วนประกอบของหนังสือที่วิจารณ์ ดังนี้
 - 5.1 ภาพปกหนังสือ
 - 5.2 แปลจากหนังสือ:
 - 5.3 ผู้เขียน:
 - 5.4 ผู้แปล:
 - 5.5 สำนักพิมพ์:
 - 5.6 ปีที่พิมพ์:
 - 5.7 จำนวนหน้า:

- 6) บทนำ (Introduction)
- 7) เนื้อเรื่อง (Content)
- 8) บทวิจารณ์
- 9) สรุป (Conclusion)
- 10) เอกสารอ้างอิง (Reference)

4. ระบบการอ้างอิงและเอกสารอ้างอิงทางวิชาการ

เอกสารที่นำมาใช้ในการอ้างอิงบทความ ควรมีที่มาจากแหล่งตีพิมพ์ที่ชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือ สามารถสืบค้นได้ เช่น หนังสือ วารสาร หรืองานวิจัย เป็นต้น ผู้เขียนบทความจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการอ้างอิง เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้อง จะไม่ได้รับการส่งต่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา จนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์

การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม – ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง ตัวอย่างเช่น การปฏิวัติทางอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 (Industry 4.0) ภาครัฐและภาคอุตสาหกรรมจะต้องเตรียมพร้อมในหลาย ๆ ด้านและสิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ การเตรียมพร้อมด้านทรัพยากรมนุษย์ เพื่อรองรับอุตสาหกรรมใหม่และเศรษฐกิจยุคใหม่ เป็นการพัฒนาคอนสู่อุตสาหกรรมอนาคต เชื่อมโยงทรัพยากรบุคคล ความรอบรู้ นวัตกรรมทางความคิด และเทคโนโลยีดิจิทัล เป็นหนึ่งเดียวกับการขับเคลื่อนอุตสาหกรรม (ธนิต โสรัตน์, 2559) โดยเอกสารอ้างอิงที่ใช้ในการอ้างอิงในบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ โดยรูปแบบของเอกสารอ้างอิง มีดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1) พระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างชื่อคัมภีร์ / เล่มที่/ข้อที่/เลขหน้า แล้วตามด้วยชื่อหน่วยงานผู้จัดทำ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) พร้อมปีที่พิมพ์ ตัวอย่าง เช่น “ภิกษุทั้งหลาย รูปเวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ เป็นอนัตตา ภิกษุทั้งหลาย ถ้ารูปเวทนา สัญญา สังขาร

วิทยุณณนี้จักเป็นอตัตาแล้วไรรูปเวทนา สัญญา สังขาร วิทยุณณนี้ไม่พึงเป็นไปเพื่ออาพาร” (วิ.ม. 4/20/27) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

2) ผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างชื่อ-นามสกุลผู้แต่ง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (เกสวดี เชี่ยวชาญ, 2557)

3) ผู้แต่งสองราย ให้อ้างชื่อ-นามสกุลของผู้แต่งทั้งสองรายโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสองแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (นิรมัย คัมรักษา และอัจจิมา ศิริพิบูลย์ผล, 2560)

4) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างชื่อ-นามสกุลของผู้แต่งรายแรก แล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (ทศพร คำผลศิริ และคณะ, 2560)

5) กรณีที่เนื้อความเป็นเรื่องเดียวกัน หรือผลการวิจัยเหมือนกัน แต่มีผู้อ้างอิงหลายคน ให้ใช้รายการอ้างอิงที่ใกล้เคียงกับปีปัจจุบันมากที่สุด (ค้นพบล่าสุด) หรือหากเป็นแนวคิดทฤษฎี ก็ควรอ้างอิงเจ้าของแนวคิดทฤษฎี หรือบุคคลผู้เป็นที่ยอมรับของวงการวิชาการส่วนใหญ่เป็นสำคัญ

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Phathong, K., 2007)

2) ถ้ามีผู้แต่งสองราย ให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรก ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษ ตามด้วยเครื่องหมายแอนด์ (&) คั่นกลาง ตามด้วยนามสกุลของผู้แต่งรายที่สอง และตามด้วยอักษรย่อของชื่อภาษาอังกฤษ แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Werker, J. F. & Desjardins, R. N, 2004)

3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรก ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษตามด้วย et al. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Bloom, B. S., et al.)

เอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).//ชื่อพระไตรปิฎกอรรถกถา.//สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(2) หนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อหนังสือ.// (ครั้งที่พิมพ์).// สถานที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

เกษภา ผาทอง. (2548). ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์ : แนวคิด ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: พิสิษฐ์ ไทย ออฟเซต.

(3) บทความในหนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ).// ชื่อเรื่อง/(เลขหน้าที่ย่าง).// สถานที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

ชลิตา บันฑวงศ์. (2556) ข้าวและชาวนาไทยในกระแสการเปลี่ยนแปลง ใน พจนก กาญจนจันทร์ (บรรณาธิการ), คน ข้าว นา ควาย ในวัฒนธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (หน้า 39-68). กรุงเทพฯ: อัมรินทร์.

(4) บทความจากวารสาร

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อวารสาร./ปีที่(ฉบับที่), /เลขหน้าแรก ที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ตัวอย่าง :

เกษภา ผาทอง และคณะ. (2562). พระพุทธศาสนากับการเมือง. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทรรศน์, 3(2), 16-31.

(5) บทความในสารานุกรม

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อสารานุกรม, (เล่มที่อ้าง, หน้า เลขหน้าที่อ้าง).

สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

สนิทอาจพันธ์. (2537). หม้อคอกควาย. ใน สารานุกรมของใช้พื้นบ้านไทยในอดีตเขต หัวเมือง
ฝ่ายเหนือ, (หน้า 274-275). กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้น.

(6) หนังสือพิมพ์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อหนังสือพิมพ์, /เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

สุชาติ เผือกสกนธ์. (9 มิถุนายน 2549). ประชาชนเศรษฐกิจพอเพียง. ผู้จัดการรายวัน, น.13.

(7) สารนิพนธ์, วิทยานิพนธ์, ดุษฎีนิพนธ์, รายงานการวิจัย

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อวิทยานิพนธ์.// ใน ระดับวิทยานิพนธ์ สาขา. /ชื่อมหาวิทยาลัยที่พิมพ์.

ตัวอย่าง :

พรไทย ศิริสาธิตกิจ. (2558). การพัฒนารูปแบบการปรับตัวของชาวนาอย่างยั่งยืนในพื้นที่ลุ่ม
น้ำทะเลสาบสงขลา. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา.
มหาวิทยาลัยศิลปากร.

นายมนัส ภาควงศ์. (2540). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็น
ศูนย์กลางชุมชน. ใน รายงานการวิจัย. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(8) สัมภาษณ์

รูปแบบ:

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์.// (วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์).// ชื่อเรื่องที่สัมภาษณ์.// (ชื่อผู้สัมภาษณ์)

ตัวอย่าง :

ไชยศิริ ลีศิริกุล. (5 พ.ย. 2562). *วิธีการพัฒนาห่วงโซ่อุปทานข้าว*. (พระมหาปรัชญ์ อตถาพร, สัมภาษณ์)

(9) สื่อออนไลน์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง. //(ปีที่เผยแพร่). // ชื่อเรื่อง. // เรียกใช้เมื่อ / จาก แหล่งที่มาของข้อมูล (URL)

ตัวอย่าง :

ฤทัยชนก จริงจิตร. (2555). *กลยุทธ์ข้าวไทยบนฐาน AEC เพื่อก้าวสู่การเป็น Trading Nation* เรียกใช้เมื่อ 1 สิงหาคม 2563 จาก <http://www.tpsso.moc.go.th/sites/default/files/862-img.pdf>

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2561). *เลื่อนข้าราชการให้ดำรงตำแหน่งประเภททั่วไป ระดับชำนาญงาน คำสั่งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่ 593/2562* . เรียกใช้เมื่อ 15 มกราคม 2562 จาก <http://www.onab.go.th/category/news/คำสั่ง-ประกาศ/>

(10) ราชกิจจานุเบกษา

รูปแบบ:

ชื่อกฎหมาย. //(ปีที่พิมพ์). //ชื่อเรื่อง(ถ้ามี). //ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่/ตอนที่/หน้า/(วันเดือนปี).

ตัวอย่าง:

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). *ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49* (1 พฤษภาคม 2562).

ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2562). *เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางการจัดทำรายงาน*

การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 129 ตอนพิเศษ 97 ง หน้า 1 (20 มิถุนายน 2555).

ตัวอย่างเอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิง

- เกษฎา ผาทอง. (2564). *ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์ : แนวคิด ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. ปทุมธานี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ประภัสสร ปรีเอี่ยม และธรรมบุญ รวีผ่อง. (2554). ผลการส่งเสริมพัฒนาการ กล้ามเนื้อมัดเล็ก สำหรับเด็กพัฒนาการช้าโดยพ่อแม่ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษใน จังหวัดมหาสารคาม. ใน *รายงานการวิจัย*. สถาบันราชภัฏมหาสารคาม.
- พระสุตรักษ์ วิสุทโธ และเดชชาติ ตริทรัพย์. (2561). บทบาทของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชน ในตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม*, 2(2), 8-13
- พระสถาพร ปุณณนโธ (ร่ำจวนจร) และคณะ. (2562). การวิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการทำงานจิตอาสา ของชุมชนวัดสระเกษ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา. *วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม*, 3(2), 16-31.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (1 พฤษภาคม 2562).
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.(2535). *พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2500*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานสาธารณสุขอำเภอทอง. (2560). *รายงานทารกน้ำหนักน้อยกว่า 2,500 กรัม ได้รับการคัดกรองพัฒนาการ DSPMปีงบประมาณ 2560 (อินเทอร์เน็ต)*. เรียกใช้เมื่อ 15 มิถุนายน 2562 จาก <http://atg.hdc.moph.go.th>
- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง. (2563). *ศิลปะการแห่งโนราห์*. เรียกใช้เมื่อ 9 กุมภาพันธ์ 2563 จาก https://www.m-culture.go.th/phatthalung/ewt_news.php?nid=508&filename=index.

Elizabet, B. (1990). *Ecotourism: The Potentials and Pitfalls*. Vol.1 and 2. World Wildlife Fund. Washington, D.C.

Dunst, C. J. & Triette, C. M. (1996). Empowerment, effective helping practices and family-Centered care. *Pediatr Nurs*, 22(2), 334-337.

5. หลักเกณฑ์การส่งต้นฉบับบทความเพื่อได้รับการตีพิมพ์

การส่งในระบบ (Online Submission) สามารถส่งเข้าระบบออนไลน์ได้เว็บไซต์ของวารสารกวันพะเยา ได้ที่ <https://so11.tci-thaijo.org/index.php/jkp> เมื่อส่งเข้าระบบสำเร็จให้แจ้งข้อมูลเพิ่มเติมทาง Email : journal.kwanphayao@gmail.com

6. ขั้นตอนการนำบทความลงตีพิมพ์ลงในวารสารกวันพะเยา

ต้นฉบับบทความที่เสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารให้อยู่ในรูปแบบของไฟล์เอกสาร *.docx ของ Microsoft Word Version 2010 หรือมากกว่า หากต้นฉบับประกอบด้วยภาพ ตาราง หรือสมการ ให้ส่งแยกจากไฟล์เอกสาร ในรูปแบบไฟล์ภาพ สกุล *.PDF*.JPG*.GIF หรือ *.bmp ความยาวของต้นฉบับต้องไม่เกิน 12 หน้า (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไข ถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิเมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่านหรือมีการแก้ไข จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ โดยการพิจารณาบทความเพื่อลงตีพิมพ์ได้จะคำนึงถึงความหลากหลายและความเหมาะสม

7. สิทธิของบรรณาธิการ

ในกรณีที่กองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้รับเชิญให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินบทความมีความเห็นว่าควรแก้ไข กองบรรณาธิการจะส่งคืนเพื่อให้เจ้าของบทความแก้ไข โดยจะยึดถือข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินเป็นเกณฑ์หลัก และหรือขอสงวนสิทธิ์ที่จะพิจารณาไม่ตีพิมพ์ ในกรณีที่รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัย บทความปริทัศน์ และบทวิจารณ์หนังสือ ไม่ตรงกับแนวทางของวารสารกวันพะเยา หรือไม่ผ่านการพิจารณาของกองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญเมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ ผู้เขียนจะได้รับวารสารสิ่งคัมภีร์ที่นำบทความลงตีพิมพ์ พร้อมกับหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความในวารสารกวันพะเยา

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน¹ (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน¹ (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด¹ (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด¹ (อังกฤษ) (12 pt)

Corresponding Author's Email: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 คำ)

(16 pt).....วัตถุประสงค์ของการวิจัย ระบุประเภทของวิจัย ประชากรกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัย ที่พบ (เลือกนำเสนอเฉพาะผลการวิจัยที่มีความน่าสนใจมากที่สุด).....

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

.....(16 pt) ให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย.....

.....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words

บทนำ (18 pt) (ไม่ควรเกิน 4 ย่อหน้า)

.....(16 pt) 1. กล่าวถึงความเป็นมาแล้วความสำคัญของปัญหา โดยกว้าง ๆ (อ้างนโยบาย กฎหมาย หรือแนวคิดทฤษฎีมารองรับ).....

2. กล่าวถึงสภาพปัญหาปัจจุบันที่เกิดขึ้น (อ้างงานวิจัยหรือทฤษฎีมารองรับ).....

3. กล่าวถึงสภาพปัญหาของประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา.....

4.สรุปความเป็นมาทั้งหมดชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการวิจัยและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (18 pt)

1..... (16 pt).....

2..... (16 pt).....

3..... (16 pt).....

การทบทวนวรรณกรรม (18 pt)

1..... (16 pt).....

2..... (16 pt).....

สรุป..... (16 pt).....

วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt)

(16 pt)..... ระบุรูปแบบของการวิจัย..... ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง..... วิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง..... การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ..... การเก็บรวบรวมข้อมูล..... การวิเคราะห์ข้อมูล.....

ผลการวิจัย (18 pt)

(16.pt) ผลการวิจัยต้องตอบวัตถุประสงค์ทุกข้อ

ภาพที่ 1 (ชื่อภาพ) (ถ้ามี)

[illegible]

ตารางที่ 1 (ชื่อตาราง) (ถ้ามี)

.....

.....

.....

.....

อภิปรายผล (18 pt)

(16.pt) อภิปรายผลการวิจัยที่พบตามวัตถุประสงค์ ผลการวิจัยสอดคล้องหรือไม่
สอดคล้องกับผลการวิจัยของใคร สามารถนำมาอภิปรายได้ทั้งหมด

[illegible]

องค์ความรู้ใหม่ (18 pt) (ถ้ามี)

...(16 pt).....ระบอบองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย.สังเคราะห์
ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจ
ง่าย.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สรุป/ข้อเสนอแนะ (18 pt)

...(16 pt).....สรุปผลการวิจัยทั้งหมด สั้น ๆ กระชับรัดกุมได้ใจความ.....พร้อมข้อเสนอแนะที่
ได้จากการวิจัย.....และการนำผลการวิจัยไปใช้ รวมถึงเสนอแนะแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

กิตติกรรมประกาศ (18 pt) (ถ้ามี) (ให้ใส่เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือกรณีซื้อบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์)

...(16 pt) ตัวอย่าง เช่น ขอขอบคุณทุนสนับสนุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2559 และข้อมูลจากโครงการวิจัยย่อย เรื่องสภาพปัญหาและความต้องการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุในบริบทภาคใต้ตอนล่าง

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt)

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน¹ (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน¹ (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด¹ (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด¹ (อังกฤษ) (12 pt)

Corresponding Author's Email: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 คำ)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words

เนื้อหา (18 pt)

.....(16 pt).....

สรุป (18 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน¹ (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน¹ (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด¹ (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด¹ (อังกฤษ) (12 pt)

Corresponding Author's Email: (12 pt)

(14 pt)

แปลจากหนังสือ:

ผู้เขียน:

ผู้แปล:

สำนักพิมพ์:

ปีที่พิมพ์:

จำนวนหน้า:

บทนำ (18 pt)

(16 pt) บริบท ความเป้นนา ของหนังสือหรือประเด็นที่ศึกษา

.....

.....

.....

.....

.....

เนื้อเรื่อง (18 pt)

... (16 pt) องค์ประกอบของหนังสือหรือประเด็นที่ศึกษา บท หมวดหมู่ ลักษณะ ชนิด ประเภท วัตถุประสงค์ สาระ ประเด็น แง่คิด มุมมอง ฯลฯ

บทวิจารณ์ (18 pt)

... (16 pt) นำเสนอหลักการ แนวคิด ผ่านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ วิจัย ที่ สะท้อนมุมมองเหตุผลความคาดหวัง ผลกระทบ สาระสำคัญ ตามหลักทฤษฎีเชิงวิชาการ พร้อมเสนอแนะแนวทางเพื่อการแก้ไข การส่งเสริมและพัฒนาต่อยอด (อ้างอิงตาม)

จุดเด่น**จุดด้อย****สรุป (18 pt)**

(16 pt) สรุปภาพรวมครอบคลุมผลการศึกษานำเสนอ สะท้อนคุณค่า การนำไป ใช้ประโยชน์ เป็นความเรียงไม่ใส่เลขเป็นขอมাত্রา ไม่เอียง ไม่นา ไม่แทรกภาพโมเดล สะท้อนคุณค่าทางวิชาการ

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt)

